

Молода Україна

журнал українського демократичного молоді

ЛЮТИЙ — 1955 — FEBRUARY

Ч. 20

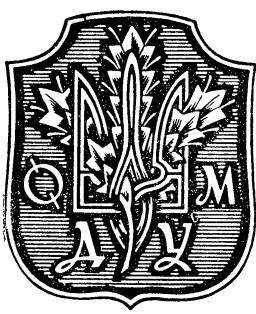
Moloda Ukraina

A Monthly Magazine
Published by the
Ukrainian Democratic Youth Ass'n
191 Lippincott St.
Toronto, Ontario, Canada

В ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ:

- Б. ЦИМБАЛІСТИЙ —
Відзискана віра.
- Я. БІЛІНСЬКИЙ —
ОДУМ між Америкою й
Україною.
- А. ГАЛАН —
Поразка маршала.
- І. БАГРЯНИЙ —
Марш завтрушнього дня.
- Г. ЧЕРІНЬ —
В країні гірських козлів
- Ю. МАРТИНЮК —
Чого не слід приховувати
- І. СІЛЬОНЕ —
Вислів віри західника.

TORONTO — NEW YORK

**ПРЕДСТАВНИЦТВА
“МОЛОДОЇ УКРАЇНИ”
ЗАКОРДОНОМ:**

В Австралії:

Mrs. O. Tkach
146 Suspension St.
Sunshine, Victoria,
Australia.

В Бельгії:

Mr. H. Szmykul
Camp 44/5 Bussoit,
(Hainaut) Belgique

У Великобританії:

Mr. Andrij Bondarenko
123 High St.
Notting Hill Gate
London, W. 11, England

В Аргентині:

“Розоху”
Casilla de Correo 3184
Buenos Aires, Argentina

У Франції:

Mr. D. Sawertajlo
d'Riqueval Par Bellcourt
(Aisne) France

У Німеччині:

Mr. I. Kornejtschuk
Muenchen, 54
Seehamer St. 13, Apt. 2.
Germany

МОЛОДА УКРАЇНА

ЖУРНАЛ ОБ'ЄДНАННЯ ДЕМОКРАТИЧНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Видає: Центральний Комітет ОДУМ-у

Редактує: Колегія — Головний редактор Б. Олександров

Заступники гол. редактора: М. Дальний (Канада) і О. Смолянський (США)

Адміністратор: І. Дубилко

В справах редакційних і адміністраційних писати на адресу:

MOLODA UKRAINA, 191 Lippincott Street, Toronto, Ontario, Canada.

Адреса нью-йоркського відділу редакції:

O. Smolansky, 487 Cleveland Street, Brooklyn 8, N. Y., U. S. A.

Редакція застерігає собі право скрочувати статті й правити мову. — Статті, підписані авторами, не завжди висловлюють погляди чи становище редакції.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ “МОЛОДОЇ УКРАЇНИ”:

США і КАНАДА: — річна передплата 3 дол., піврічна 1.75 дол.

АНГЛІЯ І АВСТРАЛІЯ: — річна передплата 1.50 фунта.

Ціна окремого примірника 30 центів.

ПРИКЛАД ДЛЯ ВСІХ ОДУМІВЦІВ

25 грудня м. р. відбулась в Торонто поширення Конференція Центрального Комітету ОДУМ-у на якій розв'язано ряд проблем уседумівського значення.

Рішенням Конференції видавництво “Молода Україна” стало видавництвом Центрального Комітету ОДУМ-у й ЦК зобов'язався в найкоротшому часі розгорнути діяльність видавництва, досліднюючи її до зростаючих потреб одумівського руху молоді.

Першим кроком у цьому напрямку була постанова Центрального Комітету ОДУМ-у про переведення журналу “Молода Україна” з двомісячника на місячник.

Вітаючи цю постанову, учасники Конференції зобов'язалися скласти одноразовий даток на розбудову видавництва й це зобов'язання негайно виконали.

По десять доларів на видавничий фонд ЦК ОДУМ-у склали такі друзі: В. Неліпа, Д. Ткачук, І. Дубилко, В. Топчій, Г. Литвин, Ю. Охрим, І. Павленко, М. Дальний, Л. Худяк, В. Вакуловський, І. Даниленко, О. Сандул, Я. Семотюк, Б. Олександров, Ст. Фірко, В. Пономаренко. — **Разом зібрано 160 доларів.**

Висловлюючи нашу сердечну подяку учасникам Конференції за їх одностайний жест, ми сподіваємося, що за їх прикладом підуть члени Управ усіх філій ОДУМ-у та всі одумівці в США, Канаді, Великобританії й Австралії.

Центральний Комітет ОДУМ-у

Юрій КЛЕН

МІСТА

(з поеми "ПОПІЛ ІМПЕРІЇ" частина IV)

Міста, ясні троянди жаролиці,
симфонії потужних барв,
що їх створив із мармуру і криці
в красу задивлений різьб'яр!

Старі митці, майстри середньовіччя,
різьбивши сотнями років,
надали кожному із вас обличчя.
Граніт ваш обернувсь у спів.

У височінь росли стрільчасті вежі,
казкові з каменя квітки.
Чар електричний розкидав мережі,
як сон прозорі і легкі.

У ніч струмили ви сріблясте світло,
хвиляstu млу своїх заграв,
в якій душа бессмертна ваша квітла,
в якій ваш дух п'янний бував.

Та заширяли угорі армади
птахів, що небо залягли,
і ви, сповіті в темні хмари чаду,
клубками димними спливли.

І заревли розпучливо сирени,
як голоси страшних почвар,
що зметушилися, немов скажені,
коли загув нічний кошмар.

Сікли дітей гроза і дощ залізний,
грім землю на шматки роздер.
Усім у дні страшні і ночі грізні
розкрились пащеки печер.

І рятували нетрі й дикі скелі
від вогняних жеручих злив,
бо в сарабаді сатана веселій
стару Європу закрутів.

Мілян, Полтава, Дрезден, Кельн і Київ!
Дмухнув, позбавив вас лиця
і чорні рани в тілі вашім виїв
пожар, що вижер вам серця.

Ураз він велетнем сторуким виріс,
дощами фосфору скропив.
Згорнувши вулицю, немов папірус,
всі зариси затер і змив.

Готичні сни і квіти барокові!
Прекрасний вік ваш дорорів
і не струмить у вікна кольорові
іржаву повінь вечорів.

Вже промені не грають на іконах,
на тьмяних фресках базилік.
З-за грат покручених, між рам віконних
воронячий злине крик.

Не можуть бані золоті, що змерхли,
у раннім сонці зацвісти.
Позбивані дзвіницями гостроверхим
у простір знесені хрести.

Спинився давній порив їхній вгору,
бо вже шпилі їм осіклись.
І не ростуть зневінчені собори
геть від землі у Божу вись.

Минуть віки — кому й ві сні якому
примаритеся ви, міста,
яким колись — у часі золотому —
щасливо танули літа?

Міста, що розпорошені в атоми,
вже чорним прахом полягли!
Хто пригадає, як до днів залому
ви пишно в мармурі цвіли?

Невже ж навіки вкрив руїну попіл,
не полишивши сліду літ?
І навіть згинув у страшнім потопі
давен прадавній заповіт?

Поглянь: он проти сонця над горою
шумить береза молода,
і у траві спокійною стопою
чвалає мирна череда.

Мов голуба закам'яніла мрія
— уся в мереживі яснім —
он церква Первозванного Андрія
застигла в полеті стрункім

і мов віщує у добі негодній:
“Хай буде далі Бог карать,
та на зелених цих горбах Господня
таки засяє благодать”.

НАШИМ ЧИТАЧАМ І СПІВРОБІТНИКАМ, ЯКІ З НАГОДИ СВЯТ ТА НОВОГО РОКУ СКЛАЛИ СВОІ ПОБАЖАННЯ "МОЛОДІЙ УКРАЇНІ" — ВИСЛОВЛЮЄМО ЩИРУ ПОДЯКУ.

ОКРЕМУ ПОДЯКУ СКЛАДАЄМО ВСІМ КОЛЯДНИКАМ ТА ЖЕРТВОДАВЦЯМ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД НАШОГО ЖУРНАЛУ, ЯКІ АКТИВНО ДОПОМОГЛИ НАМ ЗРОБИТИ "МОЛОДУ УКРАЇНУ" МІСЯЧНИКОМ!

РЕДАКЦІЯ

ЦК ОДУМ-У ІНФОРМУЄ...

ЦК ОДУМ-У вважає приемним обов'язком повідомити нашу молодь про те, що після затвердження одумівського прапора і відзнаки (проект М. Битинського, виконання Я. Гніздовського), українська демократична молодь, завдяки крахим поетам і композиторам еміграції, дістала довгожданий свій Гимн і марш.

Після детального перегляду всіх надісланих варіантів слів і музики до гимну та маршів, ЦК ОДУМ-У остаточно ухвалив:

а) Вважати за Гимн одумівського руху — "Гимн української молоді" на слова поета І. П. Багряного й музику композ. Гр. Китаєвого.

б) Вважати маршем одумівського юнацтва марш "Наши будні — розгорнена книга", на слова поета Яра Славутича й музику композ. Гр. Китаєвого.

в) Вважати Маршем одумівської молоді — "Марш української молоді", на слова поета І. П. Багряного й музику композ. М. Фоменка та (інша мелодія) Гр. Китаєвого.

ЦК ОДУМ-У свідомий того, що озброєння нашої молоді духовою вброєю сучасної пісні, пісні повної віри, бадьорості і молодечого за-пау — це справа першорядної важливості.

Віримо, що створені нашими мистецтвами марші стануть для української молоді новим джерелом духової наснаги, стануть мобілізуючим чинником, що ще тісніше згуртує лави молоді навколо українських національних прапорів і поведе її до остаточної перемоги наших ідеї — ідей Української Народної Республіки.

Цим шляхом ЦК ОДУМ-У висловлює щиру подяку всім українським поетам і композиторам, що брали участь у конкурсі на Гимн і марш ОДУМ-У.

Особливо ми вдячні мистецтвам, твори яких стали реліквіями для української демократичної молоді.

Знаючи вагу пісні для молоді, ЦК ОДУМ-У прикладе зусиль, щоб усі вартісніші надіслані марші були видані для масового розповсюдження, а деякі з них награні на пластинки.

Закликаємо українську молодь не забувати про тих, що в несприятливих умовах еміграції все ж таки творять нові культурні вартості, збагачуючи своєю творчістю нашу національну скарбницю.

ЦК ОДУМ-У розраховує й далі на підтримку з боку творчих письменників і композиторів, бо українські молоді потрібно багато добрих творів, багато нових пісень, спроможних наснажувати вірою в краще майбутнє нашої нації.

ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМИТЕТ
ОДУМ-У

ДВАДЦЯТЬ ЧИСЕЛ „МОЛОДОЇ УКРАЇНИ“

Наш скромний ювілей

Двадцятим числом "Молодої України" зустрічаемо новий, 1955 рік. Двадцять чисел для українського журналу на еміграції — достатня цифра, щоб оглянутись на передбійні шлях і зробити певні підсумки, збалансувати свої досягнення і невдачі. Традиційно в таких випадках говориться про досягнення, прибільшуються успіхи і применшуються невдачі. Ми відійдемо від традиції. Наші успіхи читати знають, бо журнал, — як і ОДУМ в цілому — виник і розвивається на їх очах; наші невдачі менш видимі, ми не завжди виносили їх на читацький форум, заощаджуючи в журналі місце для загальних проблем. Може в цьому, в браку постійного живого контакту з читачами, була наша помилка. В читачів могло скластися враження, що "Молода Україна" — забезпечений журнал, редакційна колегія якого не конче мусить звертатися до них за порадами і підтримкою. Десяк працюють кілька людей, пишуть, редакнують, видають — ну й гаразд, колесо видавничого механізму круиться, журнал виходить, чого ж іште?

Скористаємося з нашого маленького ювілею, щоб поговорити з читачами приватно й широ, показати їм не лише рівні, але й кам'яністі місця переденої нами дороги. Отже, дорогі друзі. Кожний випуск журналу коштує нам у середньому 300 доларів. Це значить, що за двадцять випусків ми заплатили приблизно 6.000 дол. Ці гроші поступили до нас не від фундацій, як дехто з наших неприхильників націптує, а виключно шляхом передплати, кольортажу та добровільних пожертв на пресовий фонд. Досяг журнал виходив середнім накладом 1.300 примірників, і якби лише 1.000 примірників були передплаченні чи куплені читачами, "Молода Україна" була б фінансово забезпечена. Але з 1300 прим. ледве половина в той чи інший спосіб оплачується, а половина йде в світ майже задармо — як оказові, обмінні, авторські й т. п. числа. Зокрема дефіцитні ті числа, що висилаються в Європу, Австралію і Південну Америку. Все це в сумі склалось на те, що видавництво ледве-ледве мало чим оплатити кошти друку і пересилки, а про будь-яку, хоч би символічну, оплату праці редакції і адміністрації, як також про автор-

ські гонорари, не могло бути й можливо.

"Молода Україна" могла б, без сумніву, оплачувати себе, якби видавничий процес відбувався в скількинебудь нормальних умовах, якби хоч для одного члена редакції журнал був основним заняттям. На жаль, редакування й адміністрування журналу та зв'язана з усім цим переписка велася у вечірні або й нічні години після цілоденної праці на підприємстві — а це відбивалося й на оперативності видавничого процесу, й на якості публікованих в журналі матеріалів, і на наших фінансових позиціях. Протягом 3-х років видавничої діяльності ми розбудували журнал, зробили його по можливості різностороннім, збільшили кількість авторів — але по-поправі всі старання не скріпили його фінансової бази. Можна, звичайно, дискутувати, хто в цьому винен — редакція чи індиферентність нашої емігрантської молоді — але це не змінить факту, що числа 21-го нам майже нема за що видавати. Шекспірівське "бути, чи не бути?" постало перед нами в усій своїй реальній неприглядності. З роки — досить часу, щоб зневіритися в емігрантських видавничих перспективах і махнути на них рукою — але це шлях пасивних, шлях найменшого опору. Основуючи ОДУМ, ми вибрали шлях найбільшого опору й подолали цей опір. З новим 1955 роком і з 20-им числом "Молодої України" ми робимо ще один крок: переводимо "Молоду Україну" з двомісячника на місячник. В наших умовах це, безумовно, великий ризик. Зважуємо на цей ризик тільки під натиском читачів, які постійно вимагали від нас місячника й запевняли про свою підтримку, якщо "Молода Україна" стане, нарешті, місячником. Від своїх читачів ми хочемо небагато: вони повинні вважати "Молоду Україну" справою не тільки редакції, але й своєю власною. Це підкаже їм, що саме треба зробити, щоб забезпечити дальший розвиток єдиного журналу української демократичної молоді. 1500 постійних передплатників — було б розв'язкою наших видавничих проблем і наших турбот.

Здобудемо їх, чи не здобудемо? Слово за вами, друзі!

Відзискана віра

ОДУМ НА ПРАВИЛЬНОМУ ШЛЯХУ

Б. ЦІМБАЛІСТИЙ

Від кінця другої світової війни проходить на наших очах основна зміна настанови європейської молоді до демократичних ідеалів і демократичних форм політичного життя. Завважити цей важливий процес легко тоді, коли пригадати собі, які тенденції панували серед цієї молоді і серед цілої західної суспільності 20-30 років тому. У 20-х і 30-х роках цього сторіччя демократичні ідеали, які в попередньому сторіччі так одушевляли європейські народи, зокрема їх молодь, гнали їх на барикади, в ім'я яких найкращі з-посеред неї були готові на смерть, усі ці ідеали стратили пошану й притягальну силу. Вони стали предметами погорди і глуму. Їх легкодушно відкидалося в користь лівих чи правих тоталітарних ідеологій. Багато письменників, мистців, вчених, і то з-поміж найпередовіших, ставали визнавцями нових політичних вір. Перед вела тут Німеччина. Німецька молодь уже від початку 20 ст. почала виявляти своє невдоволення станом, в якому знайшлося духове життя європейських народів. Вона стала протестувати проти зматеріалізування, проти міщанських ідеалів забезпеченого і вигідного життя, проти нещирості його моралі, проти раціоналізму і віянні проти демократичних ідей і демократичного ладу. Знамените підложжя для критики демократичних порядків давало життя в слабкій Ваймарській республіці з її кілька-десятками партій, із зростаючим безробіттям, із упадком авторитету влади і т. п.

Подібні тенденції проявлялися теж серед молоді інших країн Європи. Демократія, зростаючись із ліберальним капіталізмом, всюди грішила надто формальним, абстрактним розумінням здобутих демократичних свобод. Тим самим виявляла мало зрозуміння і мало охоти успішно розв'язати назриваючі нові соціальні й економічні питання. А для мільйонів мас безробітніх або упослідженіх робітників самі формальні свободи не представляли великої практичної вартості. Тому між ними стало поширюватися глибоке невдоволення і недовір'я до тих демократичних кіл, що були при владі і не спішили допомогти їм у їхніх життєвих потребах.

Глибші корені відвороту від демократії лежали в почутті страху, безпорадності, дезорієнтації, що стали поширеними почуттями людини демократичної західної суспіль-

ності. Здобуті свободи принесли спочатку людині ізоляцію. Проте, тут винні не демократичні свободи, але ті величезні зміни в соціальній структурі народів, до яких призвів скорий розвиток промисловості. Традиційні, віками освячені спільноти, як родина, рід, сусідство, село, цех, земляцтво, в яких життя одиниці мало свій проглядний сенс і вартість, були розірвані. Мільйони одиниць перейшли жити до великих промислових міст, як відірвані, безіменні атоми людської непроглядної маси. Незадоволення, дезорієнтація і страх мусили огорнути багатьох з них. Крім того, жити із власною автодетермінацією, тобто за власним вибором і рішенням, що є ознакою життя в свободі, виявилося надто великою вимогою для загалу людей. Що інше було жити в традиційній спільноті, де панували точні, традиційно освячені норми поведінки, де визнаний авторитет вирішував усі справи і звільняв інших від вагання, рішення й відповідальності. В такій психолігічній ситуації опинилося багато людей: для них свобода видалася завеликим тягарем: вони не були зрілі до неї. "Втеча від свободи" — ось як визначає американський соціолог Ерік Фром типову поведінку наших часів. В тому сенсі писав теж російський філософ Н. Бердяєв: "Свобода не легка, вона дуже тяжка, вона є ярмом, вона сурова. В сучаснім світі люди відрікаються свободи й ідуть за авторитетом, за диктатурую тому, що бояться суровості тягару, ярма свободи. Свобода породжує терпіння. Ті, що бояться терпіння, відкидають свободу і віддають себе авторитету, чи якій-небудь тиранії... Втеча від свободи — це страх перед відповідальністю, це бажання перекласти її на рамена других."

Як відповідь на ці почуття страху і невдоволення прийшов тоталітаризм. На брак контролю й хаос в економічному житті (як наслідок принципу індивідуальної необмеженої свободи) він запропонував плян, контролю. Осамітнених і безкорінних одиниць затомізованого суспільства він став спокушати перспективами життя в дружбі визнавців однієї віри, життя в здисциплінованій спільноті. Проти безсенсової міщанського нудного життя висунув пориваючі ідеали, які могли видаєтися високими для недосвідченої молоді, що не могла проглянути їх антикультурного і антилюдського

характеру, ні таких же наслідків, до яких їх здійснювання мало довести.

Цей апель до тоталітаризму мав велику, притягаючу силу для громадя багатьох демократичних суспільностей. На людей, роздертих сумівами, ослаблених страхом, непов'язаних між собою жодними чутевими стосунками, він діяв, як магнет. Можна було бути свідком, як 20 сторіччя, яке починалося як сторіччя переможної демократії, протягом кілька-десятох років перемінилося на сторіччя тоталітарного бунту проти демократії, чи то у формі комунізму, чи фашизму-нацизму. Але тепер ми знову на одному із зворотних пунктів. Ми свідки повороту до віри в демократичні ідеали і демократичні форми громадського життя, але рівночасно й збільшеної чуйності на спокуси з боку тоталітаризму.

**

Единим спасенням результатом тоталітарних режимів лишіться, мабуть, те, що вони привернули назад віру у вартість демократичних здобутків, які так легкодушно відкинено кільканадцять років тому. Вони навчили народи шанувати більше свою свободу, навіть коли вона приносить спочатку дезорієнтацію і хаос. Вислідом цього історичного досвіду, "історичного перевірювання" є безумовне відкинення всього, що тхне тоталітаризмом, є чуйність на цю небезпеку для людства і рівночасно нове підтвердження найвищої вартості, якою є людина, її гідність і її свобода.

Відзискана віра в демократію, зокрема серед європейської молоді, це вже не те наївне захоплення ідеалами свободи, рівності, братерства, що було типовим для перших борців за них. Відзискана віра стала рівночасно вірою зрілою, вірою дорослих людей. Тепер майже кожний переконаний, що демократія це не лік на всі громадські лиха, що це не ідеальний уклад. Такого взагалі нема, і не буде, бо нічого досконалого на цьому світі людина не в стані створити. Але рівночасно кожний навчився з досвіду, що демократія це з усіх укладів ще найменше недосконалій. Демократичний лад в народі може поліпшуватися в міру дозрівання суспільності і наслідком свідомого виховання молоді в пошані до свободи і почуттів відповідальності. Розвиткова лінія всякої диктатури веде в протилежному напрямку, тобто до щораз більшої дегенерації, коли на місце перших революціонерів-ідеалістів приходять до керма опортуністи й апаратники. Демократичний лад ще тим цінний, що він найбільше гідний людини. Він звертається до найшляхетніших елементів у людині, до її чесноти, гідності, почуття відповідальності. Не дарма Монтеск'є клав в основу демократії саме чесноту.

Зрільність відзисканої віри в демократичні засади громадського життя проявляється, наприклад, в іншому наголошуванні аспектів громадської

свободи. Фальшиво і шкідливо бачити в свободі тільки аспект "звільнення". Треба здавати собі справу — і це тепер на кожному кроці підкреслюється — до чого зобов'язує свобода. Вона не сваволя, не сам собі панство, не розперезаність, але в першій мірі величезне особисте зобов'язання і відповідальність кожного громадянина зокрема. Психологічною основою демократично-го ладу є внутрішня дисципліна, самоконтроль власних імпульсів і поведінки в кожного. Демократія — це уклад для людей і народів насправді зрілих і гідних жити в свободі.

Сучасники навчилися з минулих досвідів, що свобода — це не стан, раз здобутий і назавжди закріплений, а, навпаки, що це добро, за яке постійно треба змагатися. Вона є постійно загрожена, загрожена самими людьми, їхньою незрілістю, "нелітністю". Свобода може бути втримана тоді, коли багато людей стоятиме на її сторожі і буде готових в її обороні навіть згинути. У такій чуйній наставі лежить і можливість наповнити віру в демократію її початковим патосом, зробити її живуючою і мілітантною.

Досвід 19 і 20 ст. відкрив глибши причини невдовolenня, розгубленості, страху одиниці в демократичному, вільному суспільстві. Щоб не допустити до таких почуттів і їх невідкладичного насліду — "втечі від свободи", треба в затомізованому суспільстві скріпляти і відроджувати спільність взаємин між одиницями. Соціальний лад мусить будуватися в згоді із чуттєвими потребами людини і з її соціальною природою. Включення одиниці в соціальну спільноту, привернення її почуття її неповторності, її особистої вартості в людській громаді — ось засоби проти тоталітарних спокус. Це означає не що інше, як відворот від індивідуалізму 19-го століття і від абстрактного розуміння свободи та демократії, які в той час панували.

Ось так сьогодні в колах молоді думається про демократичні ідеали. Вже саме схематичне з'ясування цих поглядів може довести, з якою зрілістю трактується всі питання і вимоги демократичного ладу.

* * *

Від кінця другої світової війни відбувається певна ревальоризація демократичних ідей і серед української суспільності, зокрема серед молодших поколінь із західноукраїнських земель. У тій частині України 15-20 років тому було теж "модно" критикувати і висміювати демократичні ідеали і демократичні форми політичного життя.

Критика демократії мала серед західно-української молоді ще інші імпульси, що приходили із невдовolenням невдачею визвольних змагань, у проводі яких стояли наші демократичні партії.

В останньому десятилітті наступила певна зміна настави до демократичних ідей. Навіть середовище, що фактично не змінило своєї ідеоло-

гічної настави з-перед 20 років, вважає конечним називати себе теж демократичним. Інші групи перевели щирішу ревізію свого наставлення і своєї оцінки демократії. Проте, про відродження віри в неї було б завчасно говорити. Це скоріше тільки деяке наближення молодших поколінь із Західної України до демократії. Доказом цього можуть бути труднощі народжування об'єднання демократичної молоді серед зорганізованого українського студентства.

Доказом цієї стриманості західної української молоді є теж мала участь, дуже мала в порівнянні до її відсотка на еміграції, в ОУНівські організації і їхніх ідеологій? Безперечно, велика її частина, може саме найактивніша, перебуває в націоналістичних ОУНівських партіях, чи споріднених їм ідеально-організаціях, або їх активно підтримує. Але є теж багато молодих українців, які хоч стоять поза націоналістичними організаціями молоді і поза впливом їхніх ідеологій, проте не включаються в ОДУМ. Якась нехіть, чи соромливість стримує їх включитися в рух молоді, що покликаний відіграти в майбутньому таку важливу роль. В одних це, певно, наслідок тієї критики демократичних ідеалів, на якій виховувалося попереднє покоління в Галичині, в інших — це, може, брак відваги зважитися на крок, непопулярний серед вужчого кола товаришів. Щоб звільнитися від тиску оточення, перемогти свій нахил до групових, гуртових реакцій і зважитися на особисте її відповідальне рішення, потрібно бути певної міри індивідуальністю. Таких людей звичайно мало. Хочеться вірити, що ця стадія стриманості серед деяких кіл української молоді буде переможена й ОДУМ зможе розгорнути свою самовіковну роботу серед усіх її прошарків.

Постання ОДУМ-у взагалі треба тільки вітати, так як треба радіти його невпинним розростом, запалом та ідейністю його членів. Одумівці боряться сьогодні за душу своїх ровесників, що так само, як вони, зазнали пекла совєтського життя та експериментування над їх дитячими і молодечими душами советських інженерів від "виховання". Одним із наслідків тоталітарного режиму є політичне упасивлення широких кіл громадянства і виповнення їх відразу до особистої політичної дії. ОДУМ бореться за подолання цієї пасивності серед молодих, як, зреш-

тою, він сам є овочем тієї перемоги. ОДУМ вириває сьогодні з під впливів малоросійства багатьох молодих українців, у яких совєтська школа послабила національні почуття і самостійницьку свідомість. Бо це один із наслідків підсоветського життя. В цей спосіб ОДУМ підготовляє кадри для подібних завдань, але в незмірно більшому маштабі у звільненій Україні. Завтра одумівська молодь повинна стати найголовнішим ферментом росту національної революції в Україні та політичної активізації і політичного відродження тепер поневоленої української молоді. Добре склалося, що ОДУМ не з'явив себе із якоюсь однією політичною партією, але стоїть на загальних, спільних багатьом демократичним партіям, ідейних засадах. Це дасть йому свободу думання і дії, так потрібні у справжньому вихованні.

Змаг за політичну активізацію, за національно-політичне відродження української молоді в Україні зможе успішно відбуватися не в ім'я нового тоталітаризму, часом так прихованого, що самі носії його не бачать, не в ім'я нових ідеологічних вишколів, розумових дресур, редукції людини до члена маршової колоні, "залізної когорти" і т. д., а в ім'я дійсної, а не словесної свободи, в ім'я пошани кожної одиниці, її гідності, її недоторканості, тобто в ім'я демократичних ідеалів. Бо коли явно чи замасковано тоталітарні ідеології зуміють притягнути декого з післясоветської молоді, до речі, не найкращих її представників (як це видно на еміграції), вони не дадуть їй ґрунту для основного перерожнення. Тоталітарні навики, спосіб думання і діяння, здобуті під одним режимом, діятимуть далі, тим разом в українських національних формах. Тільки повне заперечення духа тоталітаризму у всьому, в думанні й у житті, може стати основою насправді оновленого політичного життя України.

Виховні прямування ОДУМ-у, так як їх з'ясовує глибока змістом і продумана стаття Юрія Мартинюка, голови ЦК ОДУМ-у, "ОДУМ на новому етапі" ("Український Вісті" ч. 55, з 11. 7. 54 р.), видаються нам єдино правильними не тільки взагалі, а й зокрема в теперішній ситуації. "Виховання індивідуальності" — ось виховна ціль для нас, як і для інших народів, усіх сьогодні загрожених процесами умасовлення. "Проти масової людини", "проти плебейства українського мислення", проти "примітивізму" — за "українську індивідуальність", "прорідника в конструктивному і незалежному мисленні" — пише Ю. Мартинюк. На нашу думку, ОДУМ зрозумів потребу нашого часу і наших змагань. І для роботи закордоном, і для кермі національно-визвольної революції і для будови життєздатної культурної української держави потрібно людей, не одиниць, але сотні, тисячі їх, із справжніми провідницькими прикметами: із широкими духовними обріями, із розумом і змислами, відкритими на

Коли ми віримо в демократію, коли ми відчуваємо, що демократія — це відповідь на потреби світу, тоді ми мусимо дати демократію народним масам, мусимо піднести їх до того рівня, щоб вони розуміли не тільки вартість самої демократії, але й інші вартості, що випливають з цього політичного принципу.

Мадам В. Пандіт

НАШІ ДИСКУСІЇ:

ОДУМ між Америкою і Україною

Дві течії української еміграції

Десять, п'ятнадцять років тому ми покинули батьківщину. Здавалося, що це тільки на місяць, на два, найдовше на рік. Минуло десять років, а ми ще й досі не повернулися. Весь час ми жили надіями, що ось-ось зміниться обставини і ми поїдемо додому: тому не хотіли від'їздити далеко, далі, ніж це було потрібно, щоб врятуватися від більшовиків. Та ось ми перепллили океан і ступили на гостинну землю Вашингтона. Гіркий життєвий досвід підшестує нам, що не скоро вже повернемося в Україну, що треба творити собі нове життя тут. Багато з нас уже стали громадянами нової країни, багато чекають на своє громадянство з дня на день.

Що нам тепер робити? Забути про свої давні мрії і кинутися у вир нового життя? Або, може, вирватися з цього, поки ще не запізно, щоб не згубити ані краплинки того цілющого соку, тієї крові, що в'яже нас з країною предків?

Спостерігаючи життя української еміграції, можна знайти в ньому течії, які умовно назовемо **виключно українською і ново-американською**. Ніхто з нас не може звільнитися від впливу обох цих течій. Кожна з них пориває нас собою в протилежні напрямки. Чи хочемо того, чи ні, мусимо свідомо вибрати свою власну мету, щоб не плавати ціле своє життя безцільно, мов деревина по ставку.

Що це за течії?

Люди першої, **виключно української течії**, — це ті, які живуть майже виключно думками про Україну. Вони жадібно ловлять кожну вістку звідти, переживають всі події, що відбуваються "там", а на свій побут в Америці дивляться як на тимчасовий, вимушений азиль. "Наш народ в Україні, ми тут тільки жменя — як вони висловлюються з особливим наголосом — емігрантів. За те, що в порівнянні

з нашим народом живемо в розкошах, мусимо відповідати тим, що будемо думати тільки про нього і виконувати його доручення", — так приблизно говорять вони.

Другі ж, так звані **ново-американці**, кажуть так: "Нас впустили до цієї країни з тим розрахунком, що станемо повноцінними американськими громадянами. Коли приймаємо американське громадянство, ми не мусимо вже більше думати про Україну, а тільки про Америку: мусимо вивчати англійську мову і американські звичаї. Української мови нам цуратися не треба, бо вона дуже гарна, особливо для співу. Але наші діти її так чи інакше забудуть."

Хіба ж ми присуджені на те, щоб вибирати тільки між цими двома течіями: або українець, або американець — і на цьому кінець? Або може і перші, і другі занадто однобокі і в дійсності замість того, щоб скопити суть українського і американського духу, попадають в їх крайності?

Виключно українці мають рацію, коли не хотути забувати про край своїх предків. Ми народилися в Україні: ніщо цього факту не змінить. Всі американці є імігранти — давніші чи новіші — і найкращі з них заснували Америку, бо свобода їм була миліша від рабства, так як і наші предки заснували козацьку Україну, бо їм набридло польське ярмо. Але чи правильно зрозуміли представники цієї течії інтереси свого народу, коли байдуже ставляться до свого нового оточення? Під час другої світової війни запитали одну людину з України: "Скажіть, будь ласка, як дивиться український народ на свою еміграцію?" — "Вони — наше спасіння," — звучала відповідь. "Ми в Україні не можемо ані багато говорити, ані робити.

підтримки наші "найкращі" люди, справді провідні в усіх ділянках життя, змагатимуться безуспішно й вкінці гинутимуть, як і досі в нашій історії, в боротьбі з українською анархією і руйництвом. Якщо ОДУМ включачеться в змагання за переможення руйницького, нетворчого духа серед наших "чорних рад", зокрема їх демагогів, можна сміло сказати, що він на доброму старті.

Б. Цимбалістий

Вони — емігранти — живуть на волі і можуть заступати нас перед вільним світом."

Ново-американці ж мають рацію, коли звертають нам увагу на те, що Америка вимагає від нас лояльності, навіть перед складенням громадянської присяги. Правда та-кож, що особливо в 1920-их роках велика частина американського громадянства розуміла під лояльністю Америці відречення імігрантів від "старого світу". Але наші **ново-американці** забувають, що це було тоді, коли американці загалом старалися ізлюватись від світу, не говорячи вже про Україну, що тепер Америка є першою потугою на земній кулі і що тепер може не бути в американських інтересах, щоб ми забуваали про своє походження. В той час, коли деякі з нас, щоб якнайшвидше замерицьватись, міняють свої прізвища і калічать українську мову американізмами, а англійську мову — "ділізмами", дехто з справжніх американців в американських і канадських університетах вивчає українську мову, літературу та історію. Серед **ново-американців** і навіть серед **виключно українців** чомусь розповсюджена думка, що Америка, мовляв, про нас нічого не хоче знати. Чим вони тоді пояснюють факт, що американський амбасадор в СРСР виклопотав від більшовицького уряду особливий дозвіл, щоб об'їхати своїм автомобілем і відпоперек Українську СРР? Як вони зможуть пояснити слідуючий факт, що трапився одному із моїх добріх знайомих. Він якраз кінчав дуже знаний коледж і, щоб дістати свій перший науковий ступінь з відзнакою, мусів писати дисертацію. Спершу він хотів писати її на одну відокремлену тему з української історії. Його ж професор, один з найкращих знавців Советського Союзу, сказав йому дослівно: "Ми так багато чули про український націоналізм. Чому ж ви не напишете своєї праці на цю тему?" Довелось колеї писати про всі візвольні змагання українського народу, починаючи від Центральної Ради і кінчаючи УПА.

Чи не видно з цих прикладів, що **виключно українці** і **ново-американці** підходять до справи занадто однобоко, забувають, що українські емігранти і американці українського походження можуть мати особливі завдання, які не встані виконати ані український народ на своїй землі, ані американці, народжені в США.

Що це за завдання?

багатогранну дійсність, людей самостійного думання та етичної і відповідальної дії. ОДУМ, а зокрема його відповідник серед студенства (ДОУС), можуть багато добавити для постання в нас численної верхівки, зложеної із таких самих людей, створюючи відповідне підліжжя для їх росту своїм прямим виховним впливом, як теж ширенням серед широких кіл нашого громадянства зrozуміння, пошани і підтримки їх. Без цього зрозуміння і

Міст між Америкою і Україною

Нашим завданням — а передусім завданням Об'єднання Демократичної Української Молоді в США — є збудувати духовий міст між Америкою і Україною. Як емігранти і як найновіші американці ми не всілі досягнути того, щоб американський і український народи на цьому мосту дійсно зійшлися — це вирішуємо не ми. Ale мусимо подбати про те, щоб у слушний час, коли цього захочуть американський і український народи, було на чому зійтись — щоб цей міст стояв не в нашій уяві, наших статтях і промовах, але щоб він існував на ділі. Це наше завдання, і нас потім будуть оцінювати по тому, чи здійснимо його, чи розгубимося в крайностях виключно-українства й ново-американізму.

Що це за міст? Для кого його будувати? Звідки візьмемо матеріали? Чому за його будову мусить братися передовсім ОДУМ?

Цей міст сполучує два народи. Тому, щоб виконувати свою роль, не сміємо бути однобокі. Інформуємо своїх співгромадян — американців про український народ, його культуру й історію. Намагаймося давати їм тільки перевірені факти, уникаймо галасливого патріотизму. Ми будуємо солідний міст, а не гарну райдугу, що зникне за кілька хвилин, не залишивши по собі жодного сліду, крім розчарування. Ale ж не забуваймо також вчитися від наших приятелів-американців не тільки їхньої техніки, але й усього доброго в їхньому способі життя й урядування, їхньої справжньої культури. Тарас Шевченко писав: "І чужому научайтесь, й свого не цурайтесь."

Але тут дехто з нас запитає: "Добре, але який ми можемо будувати міст, коли нас жменька, а американців 150 мільйонів?" Питання цілком віправдане, бо якщо будують міст, то хіба не беруть під увагу відповідність матеріалів до його призначения? Якщо б нас було кілька мільйонів, ми могли б звертатися до американців усіх професій, з усіх кутків Америки. Тому, що нас менше, нам, можливо, краще звертатися до малого, але найбільш впливового прошарку американського народу. На мою думку, нам треба передовсім звертатися до американської еліти, тобто до людей, які відзначаються у своїх професіях, і особливо до тих, що мають вплив на урядові кола. Отож, будуймо міст передовсім для тих, які працювали, працюють, або працюватимуть у Вашингтоні.

Завдання це не легке. Ale від того, що в зневірі опустимо руки, воно не полегшає. Пригадується мені розмова з організатором одного одимівського з'їзду. Я запитав його, чи запрошені на з'їзд кореспонденти американської преси, хоч би тільки "Нью Йорк Таймс"-у. — "Ні, — відповів він, — ніхто їх не запрошував, бо вирішили, що вони ОДУМ-ом не цікавляться. Зрештою, — додав він, — навіщо нам запрошувати їх туди, де вирішуються родинні справи ОДУМ-у?" Дорогі друзі,

зі, подумайте розважно: хіба ідеологічний з'їзд ОДУМ-у обговорює тільки наші родинні справи? Колись я читав в "Нью Йорк Таймс"-і, що СУМА відбув там і там свій конгрес і що на ньому винесені такі й такі резолюції. Подумайте добре: Хіба ми гірші від них?

Завдання це нелегке і тому, що вже пора нам раз назавжди відцуратися від злободенних звичок скітальщини. Українці, на превеликий жаль, привикли до того, що якщо якось імпреза за оголошеннем має початися о 1-ій год., зі спокійною совістю можна з'явитись десь між 2 і 3 год. і ще чекати пів години на початок. Американець, особливо культурний, прийде точно о 1-ій год., почекає 15 хвилин і потім скаже: "Гуд-бай, шкода мені тратити свій час."

Мусимо докладно усвідомити собі якість людей, з якими хочемо знайти спільну мову. Здебільша це люди висококультурні, з добрим розвиненим почуттям критики. Щоб нас признали за гідних партнерів для взаємного розуміння, мусимо самі бути критичними й передовсім культурними. На жаль, в цьому відношенні нам багато дечого бракує.

Не всі з нас усвідомили собі значення культури. Однією з ознак культурної людини є пошана думки інших. Якщо ту чи іншу думку не можна визнати правильною, культура людина доводить її помилковість не буком, чи лайкою, а розумовими аргументами. За приклад, як не треба реагувати на чиюсь хибну думку, може служити такий випадок:

3 роки тому в одному солідному американському журналі було написано:

"Україна... заслуговує на повне признання її особливого генія і здібностей її народу, як також (признання — Я. Б.) вимог і можливостей її розвитку як лінгвістична і культурна одиниця; але Україна в розумінні економічному є так само частиною Росії, як Пенсильванія є частиною США."

Автором цієї цитати є визначний американський дипломат, надзвичайно чесна й порядна людина. Українська преса відразу зареагувала на його вислів, але її реакція, наскільки мені відомо, не була на відповідній висоті. Заявлено категорично, що порівняння не підходить. Potim поспівали на автора лайкою: він сякий-такий, як він смів.. Автор, очевидно, не тільки не зрозумів помилковості свого порівняння, але й серйозно образився. Кому це вийшло на користь? Нашим ворогам, але не нам.

Освічений людині вести культурну полеміку не важко. Порівняння України з Пенсильванією не відповідає фактам економічної географії сучасного ССР.

Однак я певен, що те нефортунне порівняння висмикнулося в автора не зі злой волі. В кожному випадку, недипломатично приписувати йому злий намір. В таких випадках нам треба пам'ятати англійську фразу: "We agree to disagree", тобто — ми погоджуємося на тому, що

ми не погоджуємося. Якщо ми не навчимося шанувати своїх чесних противників, то ніколи не здобудемо собі пошани від американської еліти, ніколи не збудуємо моста між Україною й Америкою.

Є також велика небезпека, що моста не збудуємо й з інших причин. Культура нерозривно пов'язана з освітою. Щоб будувати міст, мало розуміти американську ментальність, треба також знати духові скарби — американські й українські. Дозвольте мені коротко зупинитися на культурі українській. Перед цим я хотів би застерегти проти модної помилки — думки, що американська культура вичерпується друго- і третіорядними фільмами, крикливими "джук-боксами" (грамофона-автоматами) і — очевидно — "коміксами". Часом, хоч, правда, й рідко, Голлівуд випускає фільми, які задовольняють найвибагливіший смак. Бостонська симфонічна оркестра славиться на цілій світ; а найсолідніша і найкультурніша газета в цілій Америці — "Нью Йорк Таймс" — не наважується ущасливлювати своїх читачів Тарзаном і його мавп'ячо-чоловічою ріднею.

Завдання нашого об'єднання

Шо нам треба пам'ятати, говорячи про українську культуру? Дуже дуже поверхово знають Америку ті, які думають, що вистачить показати американцеві вишиту сорочку, проспівати йому "Стелися барвінку" і протанцовувати голпака, щоб за ніч він став прихильником української справи. Якими високомистецькими не були б вишивки, народні пісні й танці, на них самих духового мосту не збудуеш! Що ж бажають від нас найкультурніші кола Америки? Вони бажають познайомитися з тим, що у нас найвище і найкраще в культурі. Це стосується особливо до нас, молоді. Звичайно всі школи — вищі, середні, і навіть початкові — дають своїм учням нагоду глянути хоч би одним оком на найвищі духові здобутки народу. З волі чи неволі учень дізнається, хто намалював "Запорожці пишуть лист до султана", хто таємно Лисенко, що таке "Лісова Пісня", "Мойсей" чи "Кавказ". Ale хто з нас мав нагоду здобути нормальну освіту? Яким способом, отже, пізнаємо наші найдорожчі духові скарби? Тільки самоосвітою можемо заповнити прогалини в нашому знанні. Тому з великою пріємністю треба відзначити, що деякі філії ОДУМ-у присвячують щораз більше часу самоосвіті.

Чому ж якраз Об'єднання Демократичної Української Молоді мусить першим братися за будову мосту духового зв'язку між американським і українським народами? Відповідь проста: тому, що ми молоді, і тому, що ми демократи.

Не треба владати в крайність і з молодечою зарозумілістю твердити, що історія починається від нас. Якщо б дійсно так було, якщо б старші дійсно нічого не зробили, то історія "тупцювала б" на місці —

кожному поколінню довелось би починати все спочатку. Але це не-правда, і я спробую ствердити це прикладом.

Покійний батько залюбки ставив мені за приклад діяльність двох українських політиків, учасників визвольних змагань 1917 року. Після зайняття України більшовиками й поляками, вони опинилися на еміграції. Але й на чужині вони не складали рук: писали європейськими мовами брошури, в яких протестували перед світом проти загарбницької політики окупантів. Мало того, особистими виступами вони звертали увагу на недолю батьківщини. Робили це так. Обидва були членами соціалістичної партії (УСДРП). Як тільки денебудь відбувався міжнародний соціалістичний з'їзд, вони вимали свій добрий, хоч і сильно поношений костюм, пакували валізи і їхали. Щоб не витрачати зайдо грошей, брали з собою торбину з хлібом і салом, займали найдешевші місця в потязі й спали в дешевих готелях, але були присутніми на всіх конгресах, нав'язували контакти з чужинцями, ділово інформували їх про стан в Україні.

Пройшла друга світова війна, і вони знову взялись до діла. Разом з іншими патріотами створили УНРаду, знову іздили на міжнародні конгреси. Англійські, французькі й німецькі політики стали поважати їх як вмілих амбасадорів свого народу.

Обидва були високо-кваліфікованими науковцями. Обидва пожертвували свою особистою кар'єрою для добра батьківщини. Мало того, обидва зуміли виховати собі гідних наслідників. Дочка першого гідно репрезентує українське мистецтво в Південній Америці. Син другого після закінчення університету допомагає батькові в його політичній діяльності.

Наведу другий приклад, як доказ того, що не треба академічних титулів, щоб гідно служити своєму народові. Приїхавши до Америки, я познайомився з американською ро-

диною українського походження. Пан Х., що приїхав сюди з Галичини років 40 тому, не має навіть середньої освіти, він простий робітник. Але у нього в хаті завжди охайні й чисто, аж мило дивиться: повно українських килимів і вишивок. Господар дому тяжко працює, але як тільки треба комунебудь допомогти чи то порадою, чи то грішми, чи мозольною працею, він завжди перший. Коли в Америці про Україну не знали майже нічого, він і йому подібні розбудували українсько-американські асекураційні товариства й спільними силами фінансували видання історії Грушевського англійською мовою, книжки нашого великого приятеля, проф. Менінга, збірку, присвячену українському мистецтву — і багато інших. Він і йому подібні нав'язали й далі підтримують зв'язки з американськими сенаторами і конгресменами. Він спровадив сюди десятки нових іммігрантів і не одному з них знайшов працю й помешкання. Він і йому подібні присвятили майже ціле своє життя допомозі іншим.

Тому ми з глибокою вдячністю згадуємо про них — іммігрантів-робітників — що жертвують свій тяжко зароблений гріш на розбудову українсько-американського життя. Тому ми схиляємо свої голови перед учасниками українських визвольних змагань, що не складають зброї аж до смерті. Чи боряться вони з рушницею в руках, чи словом — в цю тяжку хвилину вони боряться і за Україну, і за Америку, для добра цілого вільного світу. Якщо дехто з них скаже, що недооцінюють їхньої праці, що духовий міст через океан уже збудований, ми будемо раді і просимо їх прийняти нас до гурту тих, які триратимуть цей міст в порядку. Ми завжди готові чесно співпрацювати зі старшими і шанувати їхній дівід.

Чому ж тоді підреслювати, що цей міст — це в першу чергу завдання молоді? Якраз тому, що шануємо досягнення старших, ми

тим вразливіші на певні недоречності в їх праці. Ми, наприклад, з великом здивуванням, щоб не скавати обуренням, зауважуємо, що певний український щоденник по-містив оголошення про смерть найвищого достойника УАПЦеркви на середніх сторінках у формі платного оголошення. Хто ж буде нас поважати, якщо не вміємо шанувати самі себе? Хто з чужинців буде нас поважати, якщо з конфесійних причин відмовляємося служити панаходи по Шевченкові й Петлюрі? Пошана до старших вимагає, де треба, наставлення критичного. Пошана — це не підлабузювання і мавпування.

Підкреслюємо, що будова мосту є завданням молоді й тому, що раніше чи пізніше старші від нас віддідуть. Хто ж тоді заступить їх, як не теперішня молодь?

Будувати міст між Україною і Америкою в першу чергу завдання ОДУМ-у й тому, що ми — об'єднання демократів. Коли це сказати націоналістам, вони відразу обурюються. “Хіба ж Америка не є тепер союзником Тіта? Хіба Тіто демократ?” Так, але чи знають вони, скільки американців з неприхованою відразою дивляться на його тоталітарну систему? Чи не помічають вони того, що зв'язок з Тітом — явище зовсім кон'юнктурне? Готуючись будувати міст, ми не думаемо будувати його на піску міжнародної кон'юнктури, ми хочемо оперти його на випробуваний граніт — на найкраще в духовій скарбниці обох народів. Хіба якийнебудь диктатор знайшов почесне місце в історії Америки? Переїйті також список найбліжчих мужів новітньої української історії — і Драгоманов, і Франко, і Грушевський, і Петлюра, і проф. Мазепа, і др. Баран — всі вони були демократи.

Але не тільки почуття історії наказує нам будувати цей міст на основах демократії. Велить нам це також почуття самозбереження. Сєредовища, які до цього часу ще не відмежувались від братовбивчого бандитизму Служби Безпеки, нічого тривалого збудувати не встані.

Ось чому мусить за його будову братися перш за все Об'єднання Демократичної Української Молоді.

Роками ми жили надією, що ось разом розпадеться тюрма народів і ми зможемо повернутися в Україну. Тепер бачимо, що не скоро це буде. Чи це значить, що мусимо опускати руки в зневірі? Чи це значить, що свою ролю ми грали і програли навікі? Ні, багато разів ні! Ми молоді. Ми ще повні сил. Ми демократи. Ми черпаємо свою силу з найкращого в духовій скарбниці американського і українського народів. Ми опираємося на досвід століть. Отож, будуймо міст, щоб у той великий день, коли

“Встане Україна
І розвіє тьму неволі,”

не сказали про нас словами Біблії: “важили й забракували”.

ЧИ ВИ ЗАМОВИЛИ ВЖЕ

великий роман І. БАГРЯНОГО про українську молодь на-передодні та в другій світовій війні, що має вийти друком у видавництві “УКРАЇНА”?

Передплату на І-ий том цього роману п. н.

“МАРУСЯ БОГУСЛАВКА”

надсилаєте в Канаді на адресу:

Mrs. A. Horhota,
Moloda Ukraina, 191 Lippincott Street, Toronto, Ont.

Ціна “МАРУСІ БОГУСЛАВКИ” у передплаті 3.00 дол. Після виходу з друку, книжка коштуватиме для тих, що її не передплатили, дорожче.

У США передплату на “Марусю Богуславку” приймає:
Mrs. L. Korol, 3300 Carpenter, Detroit 12, Mich.

ЛІТЕРАТУРА

Поразка маршала

АНАТОЛЬ ГАЛАН

Цього літа, проти звичаю, маршал Орленко вирішив не їхати на курорт. Хоч і як просили друзіни й діти — не здався.

— Ні, мої дорогі, обійтесь без мене. Я маю невідкладні діла...

— То ми зачекаємо, поїдемо наступного місяця.

— І наступного не поїду. Не можу.

Дружина маршала, вродлива 33-річна пустунка, якій багато дозволялось, досить відчутно ударила вишневою галузкою чоловіка по руці.

— Діла... Вічно оті твої діла. Тобі за ними й умерти не буде ко...

Жінка прикусила губу, зрозумівши недоречність свого вислову, та вже було пізно. По обличчі маршала пройшла тінь, він відсунув недопиту склянку чаю, підвівся й попрямував до дверей напівприватного, напівофіційного свого кабінету.

Легкою сарною стрибнула жінка вслід чоловікові, обхопила його плечі, притислась ніжно і за-попадливо.

— Федю! Золото! Я тебе образила? Вибач мені, любий!

— Ні, Валю, я не ображений...

— А чому ж не допив чаю?

— Не хочу більше. Пусти. Я трохи відпочину й приду знову.

Маршал сказав правду. Він не сердився на дружину, а був лише вражений тим, що вона якось підсвідомо перехопила його думку, збудила її в невідповідний час... Думку про смерть.

Власне, маршал зовсім не збирався умирати. Він був на 18 років старший від своєї дружини, життя вже давно посрібило його волосся, а по-за тим ніяких хвороб він не мав і не відчував ста-рості. Думка про смерть виникла абстрактно, як думка про кінець маршруту, за яким уже не може бути іншого...

“Доїжджаємо, Федю, га?”

Саме цими словами починав маршал диспут із самим собою. І тягнувся той диспут іноді цілу ніч, вимотуючи силу й ще досить великий запас нервів.

“Доїжджаємо. А з чим? Де вогник, що близне мені останнім світлом, усе виправдає, з усім по-мирить?

Помер маршал Советського Союзу... Ну, і чорт з ним! Хіба я побачу розкіш своїх похорон? А промови, що їх виголошуватимуть на моїй могилі, я можу безпомилково виголосити ось зараз сам... Порожнеча, Федю! Гріхи казкового розбій-

ника переважив на терезах справедливості гріш, який той розбійник дав немічному старцю. А де ж мій гріш? Нема, бо я нікому нічого не давав”...

Маршал пригадує: його кар’єра почалась несподівано. Військова школа, де він учився, на 80% була за Троцьким. Але він до більшості не пристав. Льова Бронштейн, хоч і близкучий оратор, хоч і талановитий стратег, буде керувати держа-вою? Ні, Орленко не міг з цим погодитись. І тому, тільки тому, взяв “сталінську орієнтацію”. З нього сміялись, називали блазнем, що голосує за блазня, бойкотували невеличку сталінську групу аж до того, що вона мусіла залишити школу. Орленко очолював ту групу, і коли “одного пре-красного дня”, як кажуть, викликали його до Центрального Комітету партії, страшенно перелякався. Значить, прощай партійний квиток! А спра-ва обернулась так, що з ЦК Орленко вийшов начальником школи із завданням “дібрати відданий революції склад її, як керівний, так і рядовий”.

Далі пішло, як у казці. Орленко просто стри-бав по драбині кар’єри. Жартуючи, закінчив во-енну академію. Був директором величезного ком-бінату зброї. Був начальником військової округи. У війну Орленко став маршалом Советського Со-юзу з усіма заслуженими і незаслуженими орде-нами.

І ось тепер маршал засумував. Нічого йому не бракувало й не бракує. Він був досить розсудли-вим, щоб користуючись з доступності жінок для сильних світу цього, занедбати справу власного роду. У 38 років рішуче поставив крапку на “до-ступних”, одружившись з 18-ти річною дівчиною, має від неї двох чудових синів-підлітків і доньку. Маршал щасливий, як людина, і нещасливий, як... майбутній покійник. Власне, оця порожнеча в душі. Так таки — нічого нема! Комуністична віра? Справа Леніна-Сталіна? Коли набрався Орленко розуму та став уважно студіювати твори свого зверхника, побачив він у них безмежну сірість, таку, що й думці нема за що зачепитись. А ще ж був маршал під час війни в чужих краях і порів-нював...

“Обдурили тебе, Федю, зацінькали... А ти, дур-ню, душу свою за це віддав...”

Ще пригадує Орленко одну страшну мить у своєму житті. Він керував відтинком фронту, де діяли українські повстанці. Здорово бились, чорти! А в совєтських частинах так само було багато українців. І здалось Орленкові, що він нищить власних дітей. Ах, як йому хотілось того весня-ного ранку крикнути: Товариши! Нема України

советської, є Україна українська. Проти ворогів її во-гонь!

Орленко так не крикнув. І коли згадував про свій хвилевий порив, холодів від страху. А пішли б, напевне б пішли...

“Ex, Федю, боягузом і помрещ... Нічого не зробив доброго, ні на копійку. А злого?”

Маршал махає рукою. Він тридцять років сидів на горі і не звертав уваги, як “під горою” мучився народ.

“Мучився і тепер мучиться, а ти на курорт ідеш...”

Маршал не їде на курорт не тому, що цією “жертвою” гадає викупити свою провину. То смішне. Ale йому схотілось, до болю, до відчаю схотілось поїхати туди, де бігав він колись босим хлопчиком, ходив до церкви, вірив у світлого Бога (не в сталінського, якого “ударно” покликали до життя) і мріяв про... нові чоботи на Великдень.

Орленко відправить родину на Кавказ, а сам поїде в своє село. Байдуже, що там нікого не лишилося з рідні. (Старі померли, молоді розлетілися, хто куди). Є ровесники, є річка, є ліс, а більш не треба нічого.

Трохи непокоїть маршала одна перспектива. Щоб, не дай Боже, не взялися його приймати, як “знатного земляка”. Проте, він не був у селі майже 30 років, хто там його відзнає? В крайньому разі можна сказати, що маршал Орленко, дійсно, існує, тільки — другий, не він.

— Тату, можна до тебе?

— Можна, Васильку.

Це — батьків улюблений, первородний, тепер уже 14-ти річний комсомолець.

— Ти не працюєш, тату?

— Ні.

— А чому сидиш сам? Мама кликала вечеряти.

— Добре, йду! Ну, як твої шкільні справи?

— В порядку. Питали з алгебри — відмінно, з географії — відмінно. Трохи посперечався з учителем...

— Чому?

— Бо він сказав, що європейський кордон ССР лежить у східній зоні Берліну. А я кажу: Німеччина ще не просилася до складу ССР. Як же може бути наш кордон у чужій державі?

— А що на це вчитель?

— Мовчав. Перевів розмову на інше. Після лекції всі казали, що я його посадив у калошу...

Маршал посміхнувся не то співчутливо, не то осудливо.

— Знаєш, Васильку, ти таких питань учителеві не задавай.

— Чому, тату?

— Не треба, бо ти ще до політики не доріс. Краще уникати політики.

Хлопець зазирнув батькові у вічі і з юнацькою безпосередністю вирішив:

— Тепер я про все питатиму тебе. Тільки щоб не мовчав, як учитель. Домовились?

— Домовились! — знову посміхнувся маршал.

— Ходім вечеряти.

А сам тимчасом міркував:

“Допитливе хлоп’я і розумне. А як же я тобі

не мовчатиму, коли бахнеш таке, що учадіти можна?”

За столом уже була вся родина: 12-ти річний Володя і 10-ти річна Маєчка — вся в маму, тільки ще гарніша, з біло-рожевим личком і ледь помітними голубими жилочками на скронях.

Маршал побажав доброго appetitu й сів на своє місце. Розторопна Маруся — служниця подавала страви — холодні, як належить до вечері. За відчиненими вікнами шаруділо сліпучо-зелене при електричному освітленні листя. Паході цвітіння владно вривалися до кімнати і наче огортали кожну річ. Маршал забув про свої смертні настрої, почував себе задоволеним, спокійним, радісним. Яке щастя — мати родину, та ще після п’яти років роздільного, не завжди вигідного життя. Родина була евакуована аж у Таджикистан, вона не зазнала воєнного лихоліття, але маршал багато чого бачив і пережив.

— Валюша, — сказав маршал після вечері, — ти, очевидно, маєш бажання пограти...

— А чому не сказати: я маю бажання послухати. Попроси!

Тут уже всі навпереді почали термосити маму, і мама сіла за фортеп’ян.

Вона дуже добре грала. Маршал був майже профаном у музиці, але ті пристрасні звуки завжди будили в його душі щось приспане, нездійснене і високе.

“Дивна річ, — думав маршал, дивлячись на дружину, — пустунка, з чисто жіночим розумом, не дуже глибока по своїй натурі, а як перевтілюється!”

Дійсно, талант живе наче окремо від людської істоти, і людина, що носить його в собі, часто не усвідомлює сили свого впливу на оточення.

Діти маршала також були музичними, всі досить добре грали, а Маєчка обіцяла за рік-два наздогнати маму.

В 11 годин ішли на нічний спочинок, кожен до своєї кімнати, бо маршальське приміщення дозволяло на таку гігієнічну розкіш.

Маршал хотів не думати цієї ночі, взяв книжку і заглибився в читання. Книжка була вилученою з бібліотек (її десь дістав Василько), належала

У видавництві “СЛОВО” вже вийшла друком і розсилається передплатникам, замовцям, кольпортерам та книгарням нова книжка ДОКІ ГУМЕННОЇ

БАГАТО НЕБА

Америка очима українця! — Людина й природа Нового Світу в живих образах мистця! — У книжці на 236 стор. міститься 22 нариси, репортаж з подорожі від Атлантійського до Тихого океанів.

Ціна — 2 дол. 50 центів. Книгарням і кольпортерам знижка 30%. Нашим індивідуальним замовцям безпосередньо у видавництві “Слово” знижка 20% (два доляри).

Замовлення надсилати на адресу:

SLOVO, Box 32, Stuyvesant Sta., New York 9,
N. Y. USA.

перу зліквідованого в 30-х роках Бориса Пильняка й звалася "Повість непогашеного місяця".

Сторінку за сторінкою перегортав маршал, забув про все, жадібно поринув у минуле.

Так, так, це — Фрунзе. Маршал не раз бачив командарма й пізнає всі його прикмети. А ось неназваний "господар" пропонує командармові йти на операцію. "Вам це необхідно. Партия дбає про ваше здоров'я, як про дорогоцінність, потрібну революції, потрібну народові. Ви не маєте права легковажити собою..."

І командарм, якому операція була зовсім непотрібна, загибає на операційному столі.

"Це правда, — думає маршал, дочитавши книгу, — абсолютна правда. Недаремно знищили Пильняка і вилучили його книжки. Та хіба лише Фрунзе? Скільки "мокрих" справ на совіті господаря! А від Василька що "непогашену" повість треба сковати, якщо він уже її не прочитав".

Маршал виключає електрику й намагається заснути, але це йому не вдається. Господар наказує: Не спи! Я не дав тобі дозволу на сон, чуєш?

Ху, які дурні нерви. І чого ради? Пильняк не відкрив нічого нового для маршала, це було йому давно відоме.

Ранком дружина сказала чоловікові:

— Від сьогодні ти спиш у моїй кімнаті. Що це таке? У тебе горіло світло до ранку. Хочеш захворіти? А я цього зовсім не хочу.

Так, вона має рацію, і маршал вдячний своїй дружині за її турботу. Дійсно, йому треба якомога менше бути на самоті.

І все ж таки на курорт він не поїхав. Провів на вокзал родину, помахав білою хусточкою й повернувся додому. А ранком уже сидів у поїзді, скромно одягнений в цивільне убрання, і їхав теж — шукати істини, яку загубив.

Ах, як билося серце в маршала, коли показалася закинена в полі станційка, і він виліз на порожній перон. Як билося серце!

Потім воно увійшло в норму, бо треба було подумати про те, щоб допрати до села дві тяжкі валізи з одягом і харчами. Візників, звичайно, ніяких. Запропонуй 500 карбованців, і не знайдеш жодного транспорту на віддалі 7 кілометрів. Орленко ледве упросив начальника станції перехвати його речі до завтра, а завтра він неодмінно їх забере.

І пішов пішки до села. Не сказати, щоб те було дуже приємно в літню денну спеку, для людини, яка важить 90 кілограмів. Проте, якось доншкандинав. Тепер проблема: де зупинитись? Не йти ж до сільради й не просити нічлігу "по наряду".

Повільно, наче чогось шукаючи ходою, йшов маршал кривими сільськими вуличками. На нього дивилися допитливо, але більш-менш байдуже. Чи ж мало приїздити тепер у село різних советських чиновників? Раптом увагу маршала притягнула постать біля колодязя. У латаних-перелатах штанях, худа, як жердина, заросла аж до очей. Невже Грицько?

— Грицю!

Худа постать здригнулася, вибалушила очі на

"інтелігента", поплямкала губами і аж тоді нерішуче відізвалась:

— А чого?

— Не пізнаєш, Грицю?

— Федю! Невже бачу тебе?

— Ну, звичайно, бачиш старого Федю, не того, що колись разом бігали до дівчат. А я, ось, шукаю, де б зупинитись на нічліг. Чи в тебе не буде місця?

Худорлявий Грицько аж ударив долонями по латаних штанях.

— Шукаєш місця? У своєму селі? А я для тебе не посунусь? Я чужий? Боже мій, Федю, чорт би тебе забрав!

Маршалові приємно, що його називають просто Федею, без набридлого "товариша", без "чинопочитання", до якого він звик.

— Приймаєш?

— А йди ти в болото з таким запитанням. Жінко, — загорлав Грицько, — біжи скорше сюди!

З хати напроти вийшла досить уже підтоптана, але ще гарна молодиця у вишинялій кохтині, запитливо глянула на чоловіка.

— Не признаєш свого кавалера?

Тоді й жінка сплеснула руками.

— Федю! Чи це ти? Чого ж стоїте біля колодязя? Ходім до нас!

Маршал увійшов у хату колгоспника. Боже, яка нужда! Голі лавки, голі стіни, лише на покуті великий портрет Сталіна.

— Жінко, — командував Грицько, — гостю з дороги поїсти, швидше!

Зараз же зашкварчав огонь у печі, почувся тріск розбиваних яєць, на столі з'явилися свіжі, з городу, помідори й огірки. Потім між подружжям була коротенька таємна нарада, в наслідок якої Грицько зник з двора.

— Палажко, ти куди послала чоловіка?

— Нікуди. Зараз прийде. Мийся ось там під яблунею.

Маршал з величезним задоволенням скинув пітнью сорочку і вилив на себе відро холодної колодязної води.

— Палажко, а де твої діти?

— В армії. Обидва. Богу дякувати, у війну ще були малими, інакше б загинули. А ти не був на війні?

— Був... трохи.

— Ну й добре, що живий. Ой, Федю, нікого майже не лишилося з колишніх наших хлопців. Семен Бойко убитий. Левенець — каліка, без руки і без ока, Федосій Букус пропав без вісті. Ти де був? При штабі?

— Так...

— Тому й зберігся. Мій так само був денщиком у якогось полковника. А коли б у піхоті — не вернувся б ніколи.

Прийшов Грицько. Весело глянув на товариша дитинства й юнацтва, поставив на стіл пляшку сорокаградусної.

Маршалові ніякovo сказати, що він, власне, не п'є горілки. Хай. Звичай є звичаєм, і чому сьогодні не випити?

— Грицю, а чому так секретно? Горілка є справою гостя, і він мусить за неї подбати.

— Думаєш, буде мало?

— Ні. Але платити буду я.

— Сиди. Багач мені знайшовся. Знаю, як живе в місті та наша інтелігенція. Мабуть, працюєш десь рахівником?

— Так...

— Отож. Сідай до столу!

Радісно сів маршал на просту лавку, біля сковороди з традиційною яєшнею. Здавалось йому, наче всі ангели зійшли з неба і благословили ту вечерю.

— Ну, Федю, за нашу зустріч вип'ємо!

Випили всі троє по досить об'ємній чарці. Маршал скривився, бо одвік давно від цієї чортової рідини (жінка відучила) і зразу захмелів.

— Грицю, чому ти такий худий? — спитав маршал.

— Худий? Природа така в мене, а крім того, я живу при соціалізмі...

— Ну ю що?

— А те, Федю, що соціалізм це така річ, від якої одразу не помрещ, але ж худий-худий будеш!

— Покинь дурити, Грицько, — сказала жінка.

— Може, Федя партійний?

— Де він партійний! Бачу по убранню, що дістає не більш 700 карбованців на місяць.

— А ти, Грицю, скільки дістаєш?

— Я? Е, я раз та гаразд. За рік тисячі на три витягну.

— А на місяць?

— Нема у нас місяців. Нащо вони здалися? Заплатили за рік і — досить.

Чарка кружляла навколо, аж поки пляшка не показала dna.

— Ну, Грицю, сходи ще за одною.

— Такий ти заможний?

— Про це не говоримо. Скільки коштує пляшка?

— Вісімдесят, чорт би її забрав. Перепродують. А в місті, у черзі, шістдесят п'ять.

— То візьми відразу дві. Я давно вже не пив і сьогодні роздражнився...

Грицько приніс дві півлітрівки.

— Гуляємо, значить, Федю?

— Гуляємо. Слухай, я б хотів покликати Павла Левенця...

— А що ж, покличемо. Кого ще хочеш? Може, діда Гната? Йому вже 80, але живий-здоровий. А пам'ятаєш Федорчиху, ту, що ворожила? Вона теж мешкає недалеко.

— Клич! — сказав маршал. — Клич усіх. Чим більше, тим краще.

І несподівано для себе заспівав:

Гей, чого, хлопці,

Славні молодці,

Чом ви смутні, невеселі?

У бідній хаті було гамірно й весело. Прийшли прошені й непрошенні, тож довелося випозичати ще один стіл, бо по-перше, за одним усі не вміщались, а по-друге, кожен ніс із собою щось своє до спільноти вечері, і не було куди класти.

Маршал, хоч був уже добре на підпитку, зауважив, що в розмовах сьогоднішнє наче випало, його оминали, як нецікаву і неприємну тему. Зате

3 циклю: Пісні й марші української молоді

ІВАН БАГРЯНИЙ

МАРШ ЗАВТРИШНЬОГО ДНЯ

Київ і Харків, Одеса і Львів,
Хуст, Ізмаїл і Полтава, —
Вся Україна жде вірних синів,
Жде їх героїство і слава.

Приспів:

Вперед,
пол-тав-ча-ни!
І буковинці!
І галичани!
І бесарабці!
І всі краяни..
Вперед, вперед,
забудь відчай і страх!
Серця наші горять
разом на прапорах.

Ми
пол-тав-ча-ни!
І буковинці!
І галичани..
І соловецькі!!
І колимчани!!! —
Вперед, вперед,
забудь відчай і страх!
Серця наші горять
разом на прапорах.

Ми діти загиблих в снігах Колими,
Зниклих в таборах Печори, —
Волю здобути присягалися ми,
Знищити тюрем табори.

(Приспів)

Нехай не ридають смутні матері —
Плач розімчать буревій! —
Годі нам гнити і мертві в ярмі
І в тюрях холодних Росії!

(Приспів)

Кроком крицевим, плечем до плеча,
Серцем до серця, мій брате!
Наша свобода на вістрі меча,
Доля у паці гармати.

(Приспів)

Шумлять океани і небо гремить,
Морок встає за морями, —
В серці ж Вітчизна, як прапор, горить —
Кличе на бій з ворогами.

(Приспів)

Київ і Харків, Одеса і Львів,
Хуст, Чигирин і Полтава..
Струнко! На позір мільйони голів!
Нашій Вітчизні слава!

минуле обговорювалося з такими деталями, що ставало дивним: наскільки людська пам'ять здібна затримувати в собі навіть найменші події й перевживання.

Порівнювали дві великих війни, при чому першу вважали "благородною" (десь билися, а населення не страждало), другу — розбійницькою.

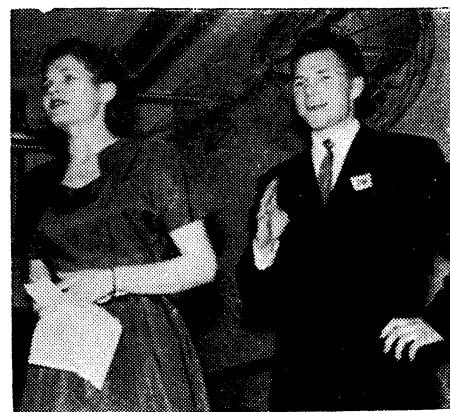
(Закінчення на стор. 20-ї)

“НАШІ БУДНІ —

РОЗГОРНЕНА КНИГА,

Проф. В. Іванис й Л. Романченко, майбутня одумівка, — почесні гости на Андріївському вечорі філії ОДУМ-у в Торонто.

Н. Лисицька і М. Сенік; без них Веселий вечір не був би веселим.

“Циганки” були також.

Панна Зіна Горініцька — активна організаторка ОДУМ-у у Великобританії. Вона належала до членів Президії І-го З'їзду ОДУМ-у й належить тепер до членів керівних органів ОДУМ-у в Англії.

Крім організаційних здібностей в неї ще й здібності мистецькі, як видно з цього фото.

Чого не слід приховувати...

Ю. МАРТИНЮК

9 і 10 жовтня відбувся в Нью Йорку Четвертий З'їзд ОДУМ-у США. Понад пів сотні делегатів (з 82 мандатами) від десяти філій взяли участь у праці з'їзду. З'їзд мав зробити підсумки з діяльності ОДУМ-у за чотири роки й подати напрямні на черговий, до певної міри ювілейний, рік. Всі очікували цього, та на жаль, цих сподівань з'їзд не виправдав.

Зупинимось на основних причинах цього прикрого факту. По-перше, з'їзд було скликано надто пізно, коли багато молоді, не бажаючи переривати студії, не могло взяти участі в з'їзді. По-друге, з'їзд утиснуто в рамки двох днів, що заставило багатьох учасників, особливо з дальших філій, покинути з'їзд другого дня в найважливішій його частині. По-третє, Головна Управа не підготувалася до з'їзду, так що навіть контролю діловодства довелося провести Контрольній Комісії під час з'їзду, що не могло не відбитись на нормальному ході праці. По-четверте — делегати не сприйняли доповідей.

Доповідь І. Павленка, хоч прецизно опрацьована, стисла і глибоко змістовна, не могла належно зацікавити делегатів з тієї простоти причини, що справами

адміністративно - організаційного характеру майже ніхто з одумівців, на превеликий жаль, не цікавиться. Доповідь О. Смолянського на тему академічного порядку з проблематикою світового маштабу — Комунізм конtra вільний світ в аспекті боротьби ідей — подана через призму критики праці історика А. Тойнбі, не зважаючи на свою змістовність (може саме тому), строгу впорядкованість матеріялу, прекрасну дикцію доповідача, все ж таки з увагою слухачів цілковито розминулась. Вірні чи помилкові твердження А. Тойнбі в його праці цілого життя — не можна ствердити чи заперечити в 30 хвилинах. Тому, як і можна було очікувати, дискусія над доповідями не стала на належному рівні, а пішла по шляху приватних сповідей, не порушивши навіть коми з доповідей.

Найкраще, як завжди, вдалась неофіційна частина з'їзду — товариська забава. Вщерть переволнена зала, усміхнені обличчя, кожен цаль молодої людини — це джентльмен: “вибачте” і “прошу дуже”.

І просто дивно стає, де все це дівається, як тільки ця молода людина стає офіційно делегатом. Нетерпимість, небажання

НАШІ СВЯТА —

СПОРТОВИЙ МАЙДАН!"

Група учасників ширшої конференції ЦК ОДУМ-у, що відбулась 25 грудня м. р. в Торонто.

жодного компромісу, ставлення проблем руба — або-або, осо-биста перечуленість — ось озна-ки багатьох з тих, що бажають зватися демократичною молод-дю. Весь другий день з'їзду й пройшов під знаком отієї "без-компромісової беззмістовності". Замість ділової критики уступа-ючої Управи, замість ділового пляну праці на майбутнє, з'їзд цілі години присвятив беззварти-ному пашквілеві, що його під назвою "Одумівець" видала од-на особа, і метою якого власне й було внесення заколоту на з'їзді. (Не дарма ж пашквіль з'явився за тиждень до з'їзду). Провокаційність пашквілю була очевидна, і справа могла бути полагоджена протягом 15 хви-лин прийняттям конкретної про-позиції про засудження таких безвідповідальних потягнень ок-

ремих осіб та обов'язкову ре-єстрацію всіх одумівських ви-дань в Головній Управі ОДУМ-у. Натомість Президія разом зі з'їздом годинами смачували пі-кантну й прикуру ситуацію т. зв. тимчасово виконуючого обов'яз-ки гол. редактора "Одумівця", який чистосердечно признався, що він нічого не знає...

Справа появи пашквіля — річ прикра, але коли з'їзд приділив 160 чоловіко-годин йому, то це ще прикріше. На щось більше автор пашквіля напевно не розраховував.

Ледве вирвавши з тенет цієї "проблеми", з'їзд дістав нову кістку незгоди, цим разом у ви-гляді кількох заквестіонованих мандатною комісією мандатів. Мандатна комісія, підходячи сер-йозно до свого обов'язку, по-

(Закінчення на стор. 21-й)

Конференція мала небагато часу, тому дискусії продовжуються й під час обіду. На фото, в центрі: Голова Гол. Управи ОДУМ-у в США І. Павленко дискутує, правдоподібно, з М. Дальним "через стіл".

На Андріївському вечорі гаміль-тонська філія ОДУМ-у розіграла й свою лотерею. Бюст Т. Шевченка, роботи мистця Ю. Кодака, виграв О. Сандул з Торонто.

Солісти — Рущак, Данилюк і До-рош виступають на одумівських ім-презах не вперше і, віримо, що не востаннє.

Група торон-
тонських одумі-
вок і одумівців
перед від'їздом
"на Айленд".

В КРАЇНІ

ГАННА ЧЕРІНЬ

Місто Юрика Спрінгс лежить на горбах, а за містом починаються справжні гори, де приблизно на віддалі 2-3 миль одна від одної розташовані фарми. Одна з тих фарм належала нашому "капітанові" — Джеку. Джек — один із типових бідників, до того ще й сімейних студентів, і я сподівалась, що його "маєток" буде не більшим від пересічного чіказького подвір'я. Натомість виявилося, що "маєток" можна писати й без лапок; маленьких ділянок тут взагалі не буває. Тут є де і посидіти, і полежати, і походити: квадратна міля, а прийнявши до уваги всі горби та схили, площу можна вважати подвійною.

У найглибшій долині протікав струмок, з якого відрами носили нагору до халабуди студену джерельну воду. Вода така добра, що жаль було її витрачати на миття посуду чи прання — таку воду тільки б пити, пити, пити...

Джекова дружина, Ненсі, закликала нас до хати. Діти на всі голоси допомагали їй, а гори реготалися голосною луною. Вже вечеріло, і Ненсі за світила великий ліхтар та повісила його на вбитому в сволок цвяху.

— Оце й моя хата, непишна, але світла, — з гордістю проказав Джек і запитливо дивився на мене — що я на це скажу. Якби я вродилася в Америці, може б мені халабуда й не сподобалась, а так — я ніколи не забуду бараків, у порівнянні з якими ця хатина виглядала як палац.

Хата була збита з колод, довга, простора, з двома дверима, а головне, з багатьма вікнами, що займали три стіни. Переділу на кімнати не було, хоч посередині були дві загороди; проте, в однім кінці була величезна чавунна піч, кухенний стіл та шафа на посуд, а в протилежнім кінці — трохи чепурніший стіл, два стільці і полиця на книжки — щось ніби "кабінет" чи вітальні. Посередині не було нічого.

— Тут ми будемо спати, — сказав Джек, зносячи з авта два плескаті матрацики і розхристану купу різних ковдр. Отже, була тут і спальня...

Фарми бувають всякі

Наступного дня ми вибралися в гості до Джекової матері. Дощ розмив дорогу, що круто вилася вгору, треба було б не одну годину попрапцовувати на ній, щоб зрівняти всі ями та вибоїни; так, як вона була, авто буксувало і не могло їхати. А Джек поспішав побачитися з матір'ю — через те ми пішли до її фарми пішки. Як не як, це ж була найближча до Джекової ділянки фарма...

Мати стояла на подвір'ї і показувала двом селянам, куди складати привезені ними дрова.

— Я заодно й порубав, у вас нема кому, — запобігливо казав селянин.

— Добре, Сем, прикину тобі ще одного долара. А чи сухі?

— Сухісенькі, без сірника загоряться, під дахом цілу зиму пролежали.

Селянин вже й згрузив усі дрова, а йти додому не поспішав: кортіло послухати свіжих новин від приїжджих. Довелося запросити його в хату.

*) Початок див. у ч. 19-му "Молодої України".

Джек був охочий до розмов, до того ж, бачачки із зустрічними входили в обсяг його антропологічних студій в університеті. Діти тим часом уже хазяйнували в кімнатах, і перелякані Ненсі кликала мене на поміч:

— Ти дивись за Денні, а я постараюсь укосяти Геррі.

Доглядати дітей було нелегко, бо хата була повна різномідних спокус: тут був і патефон, і радіо (аж два), пластинки, які так ловко хрускають, коли на них наступити, різні книжки з малюнками, які чомусь були заборонені для дітей; не бракувало тут і телевізора.

— От тобі й фарма! — подумала я. — Якби мені таке помешкання в Чікаго!

Кухня була устаткована за останньою модою — вся біла, з холодильником, що тримає масло в прохолоді, але м'яким; з блискуче-білою плитою, з покритим формікою столом. Кольори стін, меблів, завіс були зі смаком дібрани, на лутках квітли дбайливо виплекані вазони (одного з них Денні таки висмикнув з корінням).

— А то що? — показала я на чудову будівлю трохи далі, на горбі. — Невже то корівник? Або свинюшник?

— Ні, то для людей. То кабіна, що влітку винаймається туристам. Минулого літа мені пощастило, — одна сім'я там жила ціле літо, люди порядні, охайні. А то буває, що й порожняком стоїть. До речі, там ви сьогодні переночуєте, вже ж пізно йти додому.

Кабіна була ще краща, просто розкішна. Ціла стіна — шкляна, казковий краєвид, — найвища в цій місцевості гора, з мрійливою річкою в долині — і дерева — горді, високі, величні... Кабіна складалась із двох кімнат, маленької кухні і обкладеної кахлями ванни. Підлога була зроблена з нефарбованого, бурштиново-жовтого дерева, покритого воском; чистота скрізь неймовірна...

Збоку стояла ще інша будівля, яка була більше схожа на хлів, і таки справді була хлівом, а далі — ще одна невеличка прибудова, яка і в наших селах буває десь за клунею чи коло неї.

— Це вже трохи більше схоже на фарму.

Город і садок я побачила не зразу. Біля хати, правда, було кілька грядок, але росли на них зде більша квіти, а сам город був на схилах гори, засаджений молодими черешнями та персиками. Між ними садили цибулю, огірки та квасолю — все для власного вжитку і нічого на продаж. Найбільше площи займала трава — для прохарчуван-

ГІРСЬКИХ

КОЗЛІВ*)

ня своєї корови та й на продаж. Джекова земля вся засаджена лісом, а материна — без дерев, отож і мусить купувати дрова.

— Чому же ви не берете дров від Джека?

— Що ж, його ніколи вдома немає, ціна на дрова дуже низька; головне — зрубати дерево, порізати й привезти — за те й платиться.

“Просимо в гості!”

Тим часом, мати налаштувала вечерю. М'ясо, як м'ясо, а до того — місцеві страви: печена квасоля (в Чікаго я її в рот не беру, а тут вона краще цукерок), чудові квашені огірки, діти допались до вівсяніх коржиків і, з дозволом і без дозволу, тягають їх з полив'яного глека.

В цей час задзвонив телефон.

— О, яка цивілізація! I телефон тут є, а в мене в Чікаго так і нема, — подумала я, — але господиня і оком не моргнула.

— Здається, телефон дзвонить? — не втерпіла я.

— То не до мене, — відповіла господиня. — Я вже до цього звикла. Кілька фарм на одній лінії; до мене дають шість дзвінків. Не дуже часто до мене дзвонять.

Аж раптом телефон задзвонив удруге, і таки шість разів. Господиня козою скочила до телефону:

— Галло, так, приїхали. Їдуть квасолю. З України. Що? Ні, це не в Мексиці. Так, здається в Європі. Зараз я запитаю, — і до мене: — Галино, це жіноча організація місцевої протестантської церкви. Вони питают, чи не могли б ви виступити у них на зборах з якоюсь промовою?

— Але ж я не вмію говорити промов!

— Це не важливо. Важливо, що ви — новина, а в Арканзасі люблять новини. Вони вас добре почастують, торта спечуть...

— Ну, коли торт, то добре.

Тільки-но ми заспокоїлись і взялись знов до печеної квасолі, як телефон знову відміряв шість дзвінків.

— Галло, так, ще тут. Їдуть квасолю. З України. Що? Ні, це не в Африці, а в Литві. Зараз запитаю. — I, повернувшись до мене, господиня з винуватим лицем доповіла: — А це вже жіноча організація методистської церкви, і вони теж хотіть, щоб ви їм виголосили якусь промову. I прошу вас, не відмовте їм, бо тоді вони посваряться зі мною і з протестантами.

— А там теж торт буде?

— А як же, де ж жіноча організація буває без торта?

— Ну, то гаразд.

По вечорі я взялась розглядати книжки. Звичайно, Біблія, Шекспір, Марк Твейн, раптом — Карл Маркс і... “Майн Кампф” Гітлера... Остання книжка зупинила мою увагу, і нарешті тут, в Арканзасі, я знайшла час і нагоду прочитати цей твір геніяльного ідіота.

Аж ось — досить товста книжка поезій. Гленн Ворд Дресбах — Вибрані поезії. Досі я не приділяла досить уваги американській поезії, бо, щоб розуміти чужинну поезію душою, не перекладаючи її слово за словом на свою рідну мову, треба досить добре знати ту чужу мову. Проза сприймається незрівняно легше. Все не наважувалась, а тепер вирішила спробувати. Прочитала одну поезію — “Дорожна пісня”, прочитала другу — “Подорож”, і пішла подорожувати по рядках поезій, поки не прочитала всієї книжки.

Якби я перед тим читала в оригіналі Роберта Фроста або Едварда Робінзона, може б вражіння від віршів Дресбаха не було таким глибоким, але об'єктивна вартість поезій була ще підсилена тією обставиною, що це був початок моого знайомства з модерною американською поезією в оригіналі (Яр Славутич і В. Онуфрієнко скажуть, приємно посміхаючись, — “пізньенько почала...”).

I тут я знов згадала про телефон.

— Джек, а ти не міг би зателефонувати до пана Дресбаха і зорганізувати для мене таке-сяке інтерв'ю? Ти з ним знайомий?

— А якже, в Арканзасі всі знайомі, зараз ми це зробимо.

I за хвилину він уже говорив по телефону:

— Галло, це пані Дресбах? А пан Дресбах далеко? Чи можливо попросити його до телефону?

— Джек, — вмішалася я, поки він чекав, — цур йому, якщо він такий прошений.

— Та ні, зараз буде. Галло, містер Дресбах. Як поживаєте? У мене все гаразд. Тут зі мною приїхала на вакації одна українська поетеса і вона хотіла б з вами поговорити. Передаю їй слухавку.

Після короткої розмови Дресбах запросив мене на наступний тиждень до себе в гості.

Промови, розмови, інтерв'ю і торти

Впакувавши свою жінку, дітей і мене в знамените авто, Джан одвіз нас на збори жіночої організації, спершу до протестантської громади. По дорозі він імітував жіночі розмови:

— Ах, — тоненьким голосочком пищав він, — Цецилія вчора собі обсмалила волосся. Це їй за те, що вона під час гри в фанти поцілуvalа Луїзиного чоловіка, коли їй випало поціluватися з кривим Чарлзом. А Дороті хотіла дізнатися секрет Маріїного торта та скovala в свою торбинку шматок для аналізу, а потім забула, — витягла з торбинки хусточку і геть чисто обмазалась тортом...

Вдалою імітацією Джек так нас насмішив, що від нашого реготу авто мало не звалися в прірву, і ми прибули до дачного клубу, де мали відбутися збори, в дуже веселім настрої.

На нас уже нетерпляче чекали, але поки черга дійшла до моєї "промови", пройшло більше години часу. Спершу одна з дам відчитала дуже розумний реферат на релігійну тему, з якого в моїй пам'яті назавжди залишились дуже сильні рядки про те, що помиляються ті, які моляться до Бога, просять щось від Нього і сподіваються тільки позитивної відповіді. Як добрий батько, Бог може також відповісти "ні", або "ще ні", і треба навчитись приймати також і таку відповідь.

По тому одна з жінок доповідала різні місцеві новини, в основному про імпрези, що вже відбулись чи мають відбутися. Як я вже згадувала, мене вразила культура мови присутніх, образність виразів і граматична витриманість. Це й не диво, бо майже всі присутні мали вищу освіту, хоч і в дуже далекому минулому.

Джекова мати була скарбником організації, і, вставши з свого місця, вона дуже серйозно і складно почала свій звіт:

— Шановне товариство, за минулий місяць було витрачено 80 центів на об'яди для різних імпрез, 2.50 на подарунки на іменини для пані Бернер; набуто через членські внески 2.00, через пожертвви 1.82. Баланс нашої скарбниці складає 46 центів.

Не знаю чому, ця цифра здалася нам з Ненсі такою смішною, що ми, дорослі ж таки, приснули сміхом, як діти, і вже до самого вечора не могли перестати сміятись. Та ще й тиждень після того одна з нас було скаже:

— Сорок шість центів! — і регіт починається.

Треба при цій нагоді згадати, що гроші в Арканзасі мають більшу вартість, ніж деінде. З роботою того, грішми ніхто не розкидається, і якщо б ви обдарували якогось хлопчину з села п'ятьма центами, він би довгенько вас згадував.

В своїй "промові" я говорила про те, що арканзасці хотіли знати: хто я така, звідки, що являє собою Україна, як нам велося в Німеччині, як ми приїхали в Америку і що тут робимо. Чимало з присутніх були німецького походження, і я думала, що мої неприхильні відгуки про німців (від чого я ніколи не можу втриматись) створили б деяке замішання, проте, на мое здивування, громадяни німецького походження цілковито співчували мені і не виявляли жодних ознак враженої національної амбіції. Вони вже просто американці.

Присутні виявляли задоволення, коли ім якнебудь вдалося, на підставі моїх розповідей, встановити ту чи іншу подібність між Україною та Арканзасом. Частуючи мене чудовим тортом, вони розпитували про всякі подробиці життя в Україні.

— Ви перша українка, яку ми побачили в наших горах, — заявили вони. — Приїжджаєте до нас ізнов.

(Далі буде)

Література, в якій помічається система, пропаща. Тоді цікавляться системою, і твір не має варгости більше, ніж граматичний приклад. Він служить лише для зрозуміння системи.

Поль Валері

ПЕРЕВІРТЕ СВОЇ ЗНАННЯ

АНКЕТА "МОЛОДОЇ УКРАЇНИ"

1. Хто автор цього вірша?

ПАРТИЗАНСЬКА БАЛЯДА

В холодну беззоряну ніч листопада —
В степах партизанських родилася баляди —
Вітрами до мене прибило її.
Вертайся луною на буряni гони!
Гудуть ешелони, ідуть ешелони
Крізь тъмою повиті зимові краї...

Стойть вартовий на залізному мості.
Лапатий просіявся сніг з високості
І плечі завіяв йому і шолом.
І морок і стужа його облягає,
І тіні зриняють з пітьми виднокраю,
І небо гуде, наче дзвін, над чолом.

В тремтінні юги, в мовчазнім мерехтінні,
На міст виповзають, скрадаючись, тіні,
І вітром війнуло — і вже їх нема.
Лиш повниться гуркотом буряni гони,
Гудуть ешелони, ідуть ешелони,
Іх тъма зустрічає ітиша німа.

Вітри падолиста й сніги падолиста!
Розколота вибухом північ імлиста,
Богнем український процвів падолист!
В крові вартовий коло мосту холоне.
Гримлять ешелони, летять ешелони
На кригу, під темний зруйнований міст.
В беззоряні ночі не спить Україна,
Й чутно, як в полі промерзла билина,
Осіннє стебло під ходою бренить, —
Й чутно, як полем і яром-низами
Ідуть партизани, ідуть партизани
Країну і волю свою боронить.

2. Хто це сказав:

— В ґрунті речі нема втечі перед релігією — і ті, що хоронять великі релігії, творять на їх місце невротичні пародії.

3. Кому належить цей афоризм?

— Тільки найрозумніші і наймудріші не можуть змінитися.

4. Як називається український художник-пейзажист, автор картин "Козаки в степу", "Бій запорожців з татарами", "Вибори полковника Пушкаря", "Чумацький шлях на Ромодан" і ін.

Століття з дня його народження було відзначено в Україні 19 жовтня м. р.

5. Чиєю столицею є місто Рангун?

Цьогорічна анкета "Молодої України" матиме 55 питань. Читачі, які до 1 лютого 1956 р. дадуть правильну відповідь на всі питання анкети, дістануть в нагороду 30 томів енциклопедії "Американа". Читачі, які дадуть правильну відповідь на 45 чи більше питань, дістануть в нагороду "Велику Історію України". Читачі, які дадуть правильну відповідь на більше як 30 питань, дістануть менші книжкові нагороди.

Всі цитати й афоризми для анкети взяті з передніх чисел "Молодої України".

КНИЖКИ

ГОВОРІТЬ

ТИТО

“Я вперше зустрівся й говорив зі Сталіном у вересні 1944 року. — Він видався мені багато нижчим, ніж це можна було думати на підставі фотографій. Одною з основних справ, про які ми дискутували, було питання про об'єднану дію обох наших армій. Дискусія відбувалася у його кабінеті в Кремлі. Я вимагав одну танкову дівицю для допомоги нашим військам у визволенні Белграду. В східній частині Югославії ми не мали ні танків, ні тяжкої артилерії, а німці були озброєні до зубів найmodернішою зброєю. Сталін згодився на мою вимогу й сказав:

“Вальтер (так вони звали мене в Москві), я дам тобі не одну дівицю, а цілій танковий корпус!”

“Ми також дійшли до порозуміння в тому, які області Югославії повинні бути звільнені спільними нашими силами, як далеко їхні і наші війська повиннійти і, вкінці, як довго їхні війська мають залишатися в нашій країні. Ми узгіднили, що вони дадуть нам один танковий корпус для звільнення від німців Белграду, після чого їхні війська повинні відійти з Югославії в напрямку на Будапешт.

Після цих розмов ми підписали зі Сталіном спільний комунікат, у якому було зформульовано наше порозуміння.

Поза тим, наша перша зустріч була дуже холодна. Основною причиною цього, на мою думку, були телеграми, які я висилаю під час війни в Москву, зокрема телеграма, яку я починаю словами: “Якщо не можете нам допомогти, то принаймні не перешкоджайте...” Це виявилось, коли негайно після моєї зустрічі зі Сталіном я відвідав Дімітрова. Він сказав мені:

— “Вальтер, Вальтер, хазяїн був страшенно лютий на тебе за цю телеграму... Він тупотів ногами від гніву.”

“Як я сказав, напруження почалося ще від тієї першої зустрічі зі Сталіном. Я завважив тоді, що Сталін не терпить заперечень. В розмові зі своїми співробітниками він грубий і надто неделікатний. З усіх членів політбюро Сталін деколи звертався лише до Молотова, однак ніколи не слухав його думку до кінця.

Я не звик до таких розмов, тому доходило до неприємних сцен. Наприклад, Сталін сказав мені:

З часу смерті Сталіна Югославія не може зважитися — йти її із Заходом, чи з ССРС, чи творити “третю силу”, складену з невтральних країн. Як повідомила недавно західна преса, Владімір Дедіжер, член ЦК Комуністичної Ліги Югославії й офіційний біограф маршала Тіта, попав останнім часом в неласку за свою явну прихильність до Заходу й зокрема за підтримку позбавленого рік тому всіх урядових і партійних постів Мілована Джіласа.

Не зважаючи на особисту небезпеку, Владімір Дедіжер заявив, що й далі буде обстоювати свої погляди, так як обстоює їх в умовах тітоської диктатури і Мілован Джілас, пропагуючи двопартійну систему в Югославії, посکільки “диктатура комуністичної партії стала синонімом тоталітаризму”.

До надзвичайно цікавих подій, які відбуваються тепер у Югославії, ми ще повернемось, а тим часом друкуємо порядком огляду кілької уривків з голосної книги В. Дедіжера про Тіта, що принесла авторові світове ім’я.

Ред.

— “Вальтер, будь обережний — буржуазія в Сербії дуже сильна!” Я відповів спокійно:

— “Товаришу Сталін, я незгідний з вашим поглядом. Буржуазія в Сербії дуже слаба”.

Він, не сказавши нічого, насупився, а інші, що були при столі — Молотов, Жданов, Маленков, Берія — широко розкири роти.

Тоді Сталін почав розпитувати мене про різних буржуазних політиків Югославії, де вони перебувають, що роблять тощо. Я відповідав: цей — негідник, той — зрадник, той — співпрацював з німцями.

Сталін спалахнув. “Вальтер, — сказав він, — для тебе всі вони мерзотники!”

Я відповів:

— “Точні, товаришу Сталін. Кохен, хто зраджує свою вітчизну — мерзотник.”

Сталін насупився знову, а Маленков, Жданов та інші глянули на мене скоса. Вся розмова продовжувалася в дуже неприємній атмосфері. Сталін почав запевняти мене в потребі реставрувати в Югославії колишнього короля Петра. Кров ударила мені в обличчя, що він міг нам щось таке дораджувати. Я ска-

зув йому, що це неможливо, народ збунтується, король в Югославії персоніфікує зраду, бо він утік і залишив народ в самому розпалі боротьби..

В цю хвилину Молотов вернувся в залю, з якої щойно вийшов. Він приніс телеграму однієї західної пресової агенції, де говорилось, що англійці висадились у Югославії.

Я підскочив на ноги: — Це неможливо!

Сталін, роздратовано: — Чому неможливо? Це ж факт!

Я повторив, що це неможливо. Ми просили генерала Александера прислати нам три батареї тяжкої артилерії на допомогу нашій четвертій армії... й доставу цієї артилерії пресова агенція взяла, мабуть, помилково за інвазію англійців на Югославію.

“Того вечора Сталін був постійно лютий. В моїй присутності він поздзвонив маршалові Маліновському, війська якого в той час були затримані німцями.

— “Ти заснув там, заснув!” — переказав він дротом.

Маліновський, мабуть, відповів, що має замало танкових дівицій, бо Сталін рубонув:

— Говориш, що не маєш танкових дівицій? Моя прабабка знала б, як воювати проти танків. Пора, щобти рушився! Ти зрозумів мене?

Сталін поклав слухавку і запросив мене до своєї вілли на вечерю... Там ми випивали тости до пізньої ночі. Я не привик пити, і мені стало недобре. Виходячи на повітря й кленучи себе голосно за те, що забагато випив, я почув за собою голос Берії:

— Це нічого, такі речі будуть траплятися...”

* * *

В міжчасі Національні Збори в Белграді ратифікували договори про дружбу й взаємну допомогу між Югославією з одного боку та Болгарією, Мадярщиною, Румунією — з другого. Це дало новий поштовх для гніву Сталіна. Прем'єр-міністер Болгарії Дімітров, відвідуючи в той час Румунію, дав інтерв'ю для преси щодо Балканської федерації. Він сказав:

“..Коли питання федерації виріє, а воно мусить незабаром виріти, тоді самі народи Румунії, Болгарії, Югославії, Албанії, Чехословаччини, Польщі, Мадярщини і Греції (уявіть собі — і Греції!) вирішать його. Це вони вирішуватимуть про федерацію чи конфедерацію і про те, коли і як вона буде створена.”

Реакція Кремля на цю заяву була несамовита. Тільки уявіть собі — Балканська федерація без Советського Союзу!..

Після заяви Дімітрова й демаршу в “Правді”, Москва негайно вислава телеграми до Софії й Белграду з вимогою прислати сильні делегації на переговори. В Москві в той час перебував Джілас. Югославську делегацію доповнено ще Карделем і В. Бакарічем. Сильна делегація, на

чолі з Дімітровим, Колляровим і Костовим виїхала з Болгарії..

Спільній мітинг почався в Кремлі 10 лютого 1948 р. Мітинг відкрив Молотов, заявивши на вступі, що між Советським Союзом з одного боку та Югославією й Болгарією з другого виникли серйозні розбіжності, недопустимі ні з точки погляду партії, ні з точки погляду держави. Слово взяв Сталін:

"Ми бачимо, що товариш Дімітров віддається палко пресовим конференціям. Він не тримає язика за зубами. Що б він не сказав, що б Тіто не сказав, всі думають, що це сказано з нашого відому. Наприклад, тут були поляки. Я запитав їх, що вони думають про заяву Дімітрова. "Мудра річ", — сказали вони, а я відповів їм, що це немудра річ. Тоді вони поправились, сказавши, що вони також думають, що це немудра річ, якщо так думає советський уряд.."

Від кремлівської конференції з 10 лютого почався одвертій натиск Сталіна на Югославію. В кожній країні він урухомив свою машинерію, щоб зламати будьjakий югославський опір... В міжчасі Москва почала підготувати чергову конференцію Комінформу, на якій мали публічно осудити Югославію. Конференція повинна була відбутися в Україні з участю самого Сталіна. Тітові дали зрозуміти, що він та-жок повинен прибути на цю конференцію. 20 травня 1948 року Центральний Комітет югославської комуністичної партії одноголосно вирішив не брати участі в цій Конференції. Чайже не було гарантії, що Тіто вернеться з неї живим. Югославські комуністи знали методи запрошення на "консультацію", вживані Сталіном і Молотовим для них, хто з ними не згідний. В 1937

році все Політбюро української партії було в опозиції до русифікаційної політики Сталіна. На наказ Сталіна до Києва прибув Молотов, щоб взяти участь у засіданні Політбюро. Однак йому не вдалося перевонати ні одного члена в тому, що українці помилуються. Тоді Молотов скликав пленум Центрального Комітету, але більшість ЦК підтримала Політбюро. Кілька днів пізніше Сталін прислав запрошення українському Політбюро прибути в Кремль на "консультацію". Як тільки члени Політбюро ступили в Кремль, НКВД арештувало всіх і всіх їх пізніше Сталін постріляв...

* * *

Коли сьогодні запитуємо себе, що Югославія виграла, ввійшовши в конфлікт з Советським Союзом — можемо виразно відповісти, що югослави, спротивившись підпорядкуванню їх батьківщини, оборонили своє право на незалежний розвиток. Вони відкинули тезу Москви, за якою "тільки наслідування у всьому росіян є єдино правильним і можливим шляхом до соціалізму..."

Живемо в половині двадцятого століття, коли право на самовизначення націй стало реальністю для величезних мас Азії й Африки. Було б абсурдом думати, що високо розвинені країни Європи довго толеруватимуть утиски росіян. Не може бути сумніву, що в опорі усіх країн проти Росії боротьба й становище Югославії відограє величезну роль. Той факт, що Югославія залишилася незалежною країною, що вона йде вперед своїм власним шляхом — в дуже великій мірі допомагає народам Східної Європи в їх боротьбі проти советської експанзії.

рони робили фатальні помилки. Зате аналіза українських радянофілів типу Грушевського проста, коротка і справедлива. Автор пише: "Була в цій непевності провідних людей велика політична і персональна трагедія. Винниченко, Грушевський та інші, що хитались між демократією і "радянством", переживали душевну драму, бачучи, як большевицька демагогія ще від кінця 1917 року захоплювала значну частину української людності. Вони пробували шукати такої політичної формули, що могла б удержати народні маси при українській національній ідеї. Їх помилка була в тому, що навіть після прийняття "радянства" українським урядом, Москва все одно вважала б українських політиків за "непевний елемент", за "ворогів народу"..." (ст. 54).

Читач, який цікавиться історією України в 1917-1920 рр., знайде в книжці багато документальних даних не тільки про генералів, але й про лицарів і воїнів українських визвольних змагань. Впадає в око надзвичайний хист автора кількома штрихами передати атмосферу, в якій будувалася українська державність. Візьмім, напр., незабутній епізод проголошення III Універсалу на Катеринославщині (ст. 34). Вільні козаки на радошах обіймаються: "Це ж наш Український Великий день"... Телеграфіст записав текст універсалу і зі своїми товарищами самовіддано робить копії... В той же час усюди, навіть по найглуших селях, уже висять розліплени друковані відозви Леніна: "Декрет про землю", "Декрет про війну" і т. д.... Один такий епізод промовляє голосніше від кількох томів історії.

Автор має тло широко і глибоко, на перший погляд може навіть зашироко для біографії. Однак в цьому є сенс: бл. п. Мазепа був як людина надзвичайно скромний, але відданий своєму народові. Чи то по інтуїції, чи навмисне проф. Феденко таким чином краще скопив суть його характеру, ніж він міг би зробити це при підході, більш зосередженому на постаті проф. Мазепи. Бачимо покійного серйозним студентом, який дещо критично дивиться на сентиментальне українофільство початку ХХ в. Симон Петлюра і він у Петербурзі попадають під вплив близькуих і політично оформлених студентів-українців Порша і Шадлуна. В критичний момент ці близькучі провідники української громади в Петербурзі відходять у вигідне приватне життя, а Петлюра і Мазепа разом з Грушевським і Винниченком беруться за будову української держави. Бачимо Мазепу в ролі патріота-емігранта і як співбудівничого УНРади. Промова, якою пок. Мазепа відкрив УНРаду, на нашу думку, належить до класики української політичної думки, якою, на сором, мало хто цікавиться (ст. 142-144).

Приємно вражає людяність автора. Ми вже зазначили, що він згадує про більших і менших діячів

КНИГА

ПРО ІСААКА МАЗЕПУ

Панас Феденко: "Ісаак Мазепа — Борець за волю України". Лондон, в-во "Наше Слово", 1954, ст. 228 (додатки ст. 158-223), ціна 3 дол.

Найцікавіший спосіб вивчати історію — це дивитися на неї очима людей, що її творять. Недарма біографії улюблені і серед загальних читачів, і серед фахівців. Життєписи бувають товстезні і тоненькі, об'єктивні до зівания і суб'єктивні до злости; але біографії, написані близькими співробітниками, завжди відрізняються чимсь особливим, своєю, так би сказати, документальністю. Свідомо чи підсвідомо такий автор дає далеко влучніший і ясніший образ, ніж звичайний історик. Якщо близький співробітник в додатку ще й володіє пером так добре, як проф. Феденко, то виходить книжка, що полонить кожного і дає матеріал до думання.

Людину, що не переживала так безпосередньо наслідків усіх наших недоліків, може вразити певна гострота у висловах і пок. Мазепи, і його біографа. Обидва вони суверено засуджують режим гетьм. Скоропадського. Але хто ж наважиться його хвалити? Обидва вказують кількаразово на згубні наслідки переходу УГА до Денікіна. В цьому випадку підлягає дискусії, чи загибель УГА можна пояснювати передовсім інтригами Панейка, нерішучістю Петрущевича і недисциплінованістю ген. Тарнавського, чи, навпаки, ця катастрофа мала глибші причини. На думку рецензента, в наслідок двоподілу України і різного політичного розвитку у двох її частинах, галичанам, що переходили на Велику Україну, і наддніпрянцям, що попадали в Галичину, бракувало "гострого почуття дійсності" (В. Джеймс), і обидві сто-

ІГНАЦІО СІЛЬОНЕ

“ВИСЛІВ ВІРИ

ЗАХІДНЯКА”

Інтерв'ю з самим собою

ЗАПИТНИК

— Чому ти пишеш? — Щоб сполучатися з читачами.

— Про яких читачів ти особливо думаєш, коли пишеш? — Про тих, що турбуються, про чоловіків і жінок, готових мислити.

— Що ти думаєш дати їм твоїми книгами? — Трохи товариства.

— А випадковим читачам? — “Вкласти блоху у вухо”.

— Що ти думаєш про критику?

— Всього потрібно, щоб створити світ.

— Який вплив мала критика на спрямування твоєї праці? — Жодного.

— Твої любимі твори? — Сервантес, Толстой, Варга.

українських визвольних змагань. Мазепу описує також як батька, що зумів протидіяти денационалізації своїх дітей, і як людину, що переживає втрату своєї дружини і внуків. Ісаак Мазепа в книжці П. Феденка — це жива людина, не фігура з підручників історії.

Майже 70 сторінок складаються з додатків: різних відозв, листів і статей, які писав або редакував пок. Мазепа. Чимало з них актуальні й сьогодні. По тверезості, мудрості і почутті відповідальності ці твори треба зарахувати до найкращого, що колинебудь написане на суспільно-політичні теми в українській мові. До речі, варт було б в кінці книжки помістити хоч частинний короткий список творів І. Мазепи.

Моттом для книжки є цитата з “Підстав нашого відродження”, ч. II:

“Проблема визволення України — це насамперед проблема загального культурного, соціального і політичного піднесення нашого народу та створення української належно розвиненої провідної верстви. Єдиний шлях для такого розвитку нашого суспільства — це шлях демократії.”

Ісаак Мазепа присвятив ціле своє життя досягненню цієї мети. Про. Феденкові належить подяка за те, що зумів передати його спадщину в гідній і привабливій формі.

Я. Б.

В “Бюлетені Європейського Центру Культури” за березень-квітень 1954 р. був надрукований твір італійського філософа й письменника Ігнаціо Сільоне, як новий рід літературного твору: інтерв'ю з самим собою, “вислів віри західника”. Редакція “Бюлетня” слушно радить кожному читачеві “пограти в цю гру, в якій індивід ставить себе перед своєю персоною”. Радимо й ми зробити це нашим читачам.

Редакція

— Хто сучасний маляр, якого ти найбільше шануєш? — Руо.

— Який інший фах ти найбільше любив би? — Мельника.

— Твоє найулюблініше заняття? — Розмова, читання.

— Чи думаєш якогось дня вернутися знову до політичної активності? — Так, якщо б вольності були у небезпеці.

— Дар природи, який здається тобі найбажанішим? — Здоров'я.

— Найважливіші зустрічі в твоєму житті? — З простими людьми; зпосеред знаних персонажів з Дон Оріоне, з Грамши, з Троцьким, з Раганцом.

— Які постаті італійської історії найбільше заторкують тебе? — Йоахім де Флоре, Франциск Асизький, Тома Кампанелла.

— А серед людей нашої доби? — Сімона Вейль.

— Найважливіша дата світової історії? — 25 грудня року 0.

— А в наших днях? — Робітничі заворушення 17-го червня 1953 року в Східній Німеччині.

— Що ти думаєш про третю світову війну? — Вона створить зародки четвертої.

— Вояцькі герої, якими найбільше захоплюєшся? — Хозей, що спиняє сонце і вояк Швейк.

— Чи віриш у фатальний характер поступу? — Ні.

— Чи віриш, що людина вільна? — Я вірю, що людина може бути вільна.

— Чи віриш, що людина відповідальна? — В міру того, як вона вільна.

— Чи ти вважаєш, що людина може перевищити свою долю? — Так, якщо приймає ту долю.

— Що ти думаєш про самогубство? — Це одна з багатьох речей, яких не можу зрозуміти.

— Чи віриш у досконалій політичний лад? — Ні.

— В можливість досконалої влади, досконалих законів та інституцій? — Ні.

— В християнську державу? — Ні, тут протиріччя у термінах.

— Що ти розумієш під соціалістичною революцією? — Усунення господарських і соціальних перешкод, які нині обмежують свободу людини.

— Чи буде людина вільною, якщо це буде здійснено? — Не конче. Житимуть старі тяжіння, з'являться нові.

— Чи віриш, що свобода можлива в соціалістичній країні? — Я думаю, що в добу монополій немає можливої свободи без певної кількості соціалістичних заходів.

— Як в Росії? — В Росії творять не соціалізм, а його противідність — державний капіталізм, не свобода, а її противідність.

— Чи гадаєш, що культивована кляса посідає ролю керівника суспільства? — Ні.

— Чи приймаєш формулу: “Щоб ти не помилявся — йди завжди за робітничою клясою”? — Це непридатна для використання постанова. Немає ясного і єдиного спрямування в робітничій клясі.

— Чи немає орієнтації її більшості? В залежності від країн більшість робітничої кляси сьогодні лейбористська, соціально-демократична, комуністична, тітовська, синдикалістична, пероністська й т. д. Йти за нею, куди б вона не йшла, було б абсурдом.

— Чи пролетарська організація без зовнішнього примусу не добровільно поступова? — Добровільно ні.

— Що вирішує в кінцевій аналізі її успішний характер? — В середині даних умов — свідомість її членів та її керівників.

— Чи ти пессиміст? — Ні.

— Чи віриш ти в людину? — Я вірю в людину, яка приймає страждання і творить з цього джерело правди й моральної вартості. Ось чому я сьогодні думаю, що зі страхової полярноїночі таборів примусової праці в Сибіру може вийти Хось.

— Хось? Хто? — Байдуже його ім'я.

ПОРАЗКА МАРШАЛА

(Продовження зі стор. 11)

Раптом серед невимушеного гутірки постало заміщення. До хати увійшов грубенький чоловічок із стяжкою якогось ордену на грудях, привітався, по начальницькому роздивився навколо.

— У вас іменини, чи що?

— Та ні, — відповів господар, — земляк наш заїхав, спасибі йому, трохи гуляємо...

— Де ж цей земляк! Покажіть!

— А ось... Федю, будь знайомий, це наш секретар партійного осередку, товариш Пивоваров.

Наступна хвилина заскочила всіх несподіваним ефектом. Пивоваров виструнчився перед скромним гостем і по військовому привітав:

— Бажаю здоров'я, товаришу маршале!

Орленко зніяковів. Прижмурив око до сільського начальства, мовляв, кинь ти, дурило, з маршалом... Ale той не зрозумів.

— Товариші! — загорлав, як на мітингу, Пивоваров. — Ви кажете, земляк? Ні, це не просто земляк, це маршал Советського Союзу Федір Юхимович Орленко. Грицько, — звернувся далі Пивоваров до господаря хати, — та й як же це? Чому не прийшов сказати? Ми мусіли скликати загальні збори колгоспу, прийняти дорогого гостя, як слід...

Переляканий Грицько кліпав очима й вправдався.

— Так вони не признались... Хотіли переночувати в мене... Вони колись ходили зі мною до школи... Я не знов...

Маршал побачив, що інкогніто його викрите й треба якось поправити ситуацію. Тому тоном наказу звернувся до секретаря партосередку:

— Сідай, Пивоваров, за стіл і багато не балакай. Налий і йому, Грицу, чарку побільше, хай не спізнюються.

Гостина продовжувалась далі, та вже пішов геть-щирій, невимушений, товариський настрій. Покликали ще голову сільради і голову колгоспу. Пили за "вождя і вчителя", за советську армію, за славного маршала Орленка. Сільське начальство розривалося від бажання додогодити високому гостеві, заповіло на завтра огляд усіх ділянок колгоспної праці, а ввечері мітинг у клубі. Сьогодні ж маршал ночуватиме в голові сільради. Він має окрему кімнату для гостя, бо хіба ж можна йому лишатися тут, у цій тісній хатинці?

Маршал усвідомив, що спокою він уже не матиме, що всі його мрії про віднайдення рівноваги в рідному селі розвіялися димом. Його оточували тепер не ровесники й друзі, а налякані до кінця життя колгоспники, що дивляться на свого земляка, як на вищу істоту, заздрять йому, запобігають його ласки. А чим він може їм допомогти? I дочекавшись тихої хвилини, маршал заявив:

— От що, мої друзі: на жаль, я не можу лишитись на завтра, бо спинився проїздом, і о 5-їй вночі відходить мій поїзд. Коли маєте вільну конячку, одвезіть мене на станцію, а ні — я піду пішки.

Всі почали жаліти за такою короткою зустріччю, але затримувати не мали права. Маршал же

ТВОРЧІСТЬ МОЛОДИХ АВТОРІВ

Богдан РУБЧАК

У МІСТІ

У обмеженість вулиць закуто життя, —
Мов ув'язнений тигр, шаленіє воно.
Впертим ритмом пульсує циліндрів биття
Замість пісні, що в камені вмерла давно.

Розраховано все: кожний рух, кожну мить,
І людина спішить до мети — без мети...
Мов заблуканий птах, моя думка летить
За бетонне буття — у зелені світи.

Одгуди гудки на спочинок без снів,
День розбився об мур, за плякатами зник...
Тисячкратно ясніший за місто вогнів
В небо ніч піднесла мерехтливий свічник.

1953

I. Хміль

ЛИСТ МАТЕРІ

...Мамо, мамо, благаю, прости
Моя втіхо свята і єдина!
Що я шлях собі вибрав такий,
Самотою на старість покинув...

Чи жива ти, матусю, тепер,
Як і що там у дома — не знаю.
Чи вернуся побачить тебе
Хоч на хвильку до рідного краю?

Скільки часу і сил упливло
За ці роки страждань і покути...
І чи вдасться спинити цей штурм,
Ці червоні кайдани розкути?..

Помолись, як живеш, дорога,
І прости мене, блудного сина! —
Що я край і борні проміняв
На скитання, на біль, на чужину...

Знаю добре я, що нас чека,
Та борні за святе не цураюсь! —
Поки воля і меч у руках,
Як вернусь, — то до вільного краю!

Словаччина 1945.

їде, очевидно, в якесь важне службове відрядження...

Незабаром біля Грицької хати тупцювала пара запряжених у легку таратайку, баских коней, "прикріплених" до секретаря партосередку.

Почало розвиднювати, коли маршал покидав село. Прощаючись, Грицько несміливо затримав на хвилинку руку маршала і пошепки попросив:

— Товаришу маршале, ви не гнівайтесь, може, я щось не так сказав... Не гнівайтесь, будь ласка...

Годину пізніше маршал лежав на м'якій канапі окремого купе і думав про те, що в цілій Україні вже не знайде він світлої радості для себе, що він приречений дограти до кінця ту ролю, яку дало йому життя: ролю стовпа, що підпирає, підтримує страшну будову...

Поїзд швидко мчав на Кавказ.

ЧОГО НЕ СЛІД ПРИХОВУВАТИ...

(Продовження зі стор. 13)

ставила під сумнів правосильність двох мандатів філії Нью Йорк, двох філій Пасейк та всіх мандатів філії Чікаго. Вирішувати мав з'їзд. І що було б простіше простої розв'язки: всі мандати даним філіям щедро затвердити! Може було б це не зовсім справедливо, але напевно заощадило б час і неприємності. Але Президія вибрала інший шлях, розгорнувшись над мандатами бурхливу дискусію.

Невже з'їзд не мав на порядку дня нічого важливішого, що мусів витратити чотири години на справи пашкілю і мандатів? Невже в Головній Управі було все в порядку, невже звіти не заслуговували критики? Не все було гаразд у Головній Управі. Певні недоліки в її діяльності були. І ці недоліки, невикриті з'їздом, перебрала на свої плечі новообрана Управа і нестиме їх як тягар гріхів самого з'їзду.

За минулій рік створено заходами студентів у Європі та при активній підтримці ЦК ОДУМ-у Демократичне Об'єднання Українських Студентів. Представники від ДОУС-у в Німеччині та Бельгії мали взяти участь у з'їзді ЦЕСУС-у в Лондоні та в ряді міжнародних студентських імпрез. Яку допомогу подав ОДУМ у США своїй становій студентській організації? Тоді, коли фінансово бідні наді поруч допомоги "Молодійша Головна Управа ОДУМ-у К-Україні" спромоглась фінансувати ще й перші видатки Централі ДОУС-у, Головна Управа ОДУМ-у США, диспонуючи за останній рік бюджетом в 900 дол., цю справу цілковито зігнорувала. Зігнорувала або занедбала її проблему організації ДОУС-у в США, її реалізацію Студентського Фонду ім. М. Павлушкиова, її створення місячної одумівської сторінки при одному з українських демокра-

Не можна забувати важливого факту, що чим більше ми стаємо надлюдьми, тим більше стаємо нелюдьми.

Альберт Швайцер

тичних часописів, її цілу низку супто організаційних справ, про які говорив у своїй доповіді І. Павленко.

До конструктивних рішень з'їзду треба врахувати практичний підхід у справі перенесення осідку Секретаріату ЦК ОДУМ-у з Нью Йорку до Детройту. Це не тільки вможливить фізичний контакт Секретаріату ЦК з Відділом Внутрішніх справ ЦК в Торонто, але й стане певним стимулом праці ОДУМ-у в районі Детройт-Чікаго-Клівленд, що до цього часу вважався "периферією".

Мав з'їзд і деякі інші заслуги та позитиви, але я настільки певний, що звітодавці не промінують ці позитиви й заслуги підкреслити, що поставив собі іншу ціль: розвіяти страх перед здоровою критикою, яка є основою демократичного суспільства й мусить лягти в основу виховання нової української людини. Ми потребуємо ентузіазму, уяви і, головне, здібності бачити факти навіть неприємні. Ми потребуємо відваги молодих вміти критикувати і вміти сприймати конструктивну критику. Ми, що не живемо в світі крайностей, не сміємо послуговуватись принципом "все, або ніщо". Ми мусимо вміти знаходити компроміси, вміти розпізнавати й інші кольори в діапазоні між чорним і білим. В дискусії, як у грі чи в спорті, мусимо пам'ятати принцип: чисті наміри й чесні методи. До опонентів в організації треба мати довір'я. Треба бути врівноваженим у прогрі і — ще важливіше — бути великородушним у перемозі. В деяких моментах з'їзду так хотілося сказати цю формулу вголос, бо не завжди були ми врівноважені "в поразці", ні великородушні "в перемозі". В захопленні словесних бataliй скільки ж друзів було взаємно ображено саме через брак цієї великородушності. І вина тут не в жодних "партійцях", як говорять і пишуть неврівноважені інші "партійці". Вина в дефектах виховання всіх нас, всього нашого покоління. І чим скоріше цих дефектів позбудемось, тим повнішим буде наше право на називу української демократичної молоді.

Підсумовуючи ці критичні зав-

ваги, дозволю висловити свої побажання новообраний Головній Управі, щоб вона взяла до уваги всі недоліки й помилки минулого та зробила все можливе, щоб ці недоліки усунути, а помилки виправити. Першим завданням Головної Управи повинна бути допомога в створенні станової студентської організації при ОДУМ-і в США, розбудова Фонду ім. М. Павлушкиова для скромної бодай підтримки наших однодумців у їх боротьбі за науку і, нарешті, серйозна робота над скріпленням Юного ОДУМ-у.

Вірю, що ці мої побажання будуть виконані, бо персональний склад новообрanoї Головної Управи є запорукою, що ОДУМ США в біжучому році зробить таки поважні поступи в праці над вихованням молодої української людини.

Читайте й передплачуєте
журнал української молоді і
студентства

"СМОЛОСКИП"

"Смолоскіп" подає найновіші інформації про життя молоді й студентства в сучасній Україні.

"Смолоскіп" інформує про працю української молоді й студентства на чужині.

"Смолоскіп" одинокий на чужині журнал, що дає точні інформації про успіхи спортсменів України.

"Смолоскіп" насвітлює актуальні проблеми молоді в Україні і на чужині, інформує про кіно, літературу, музику, науку в поневоленій Батьківщині.

В "Смолоскіпі" Ви знайдете спомини визначних українських діячів. В ньому співпрацюють країні діячі українського студентства й молоді.

"Смолоскіп" з'являється з початком кожного місяця і коштує в продажу тільки 10 центів. Річна передплата — 1 долар.

За оказовими числами звертайтесь на адресу:

"Smoloskyp"
3, rue du Sabot,
Paris 6e, France.

КУЛЬТУРНІ НОТАТКИ

ДУМКИ ПРО ВИХОВАННЯ

У зв'язку з врученням йому почетного дипльому Колумбійського університету фельдмаршал Монтгомері прочитав лекцію на тему "Виховання для підготовки провідників". У цій лекції він, між іншим, сказав:

"Добре лупцювання трохиною може бути прекрасним засобом для пробудження в хлопчині розуму й совісті". Інакше кажучи, Монтгомері висловився за відновлення в родині і в школі тілесних покарань.

Ці слова фельдмаршала знайшли живий відгук у формі численних "листів до редакції" як прихильників, так і неприхильників думки Монтгомері.

У зв'язку з цим цікаво навести вислови з цього приводу різних авторів у різні часи. Ось думки прихильників тілесних покарань і суверої дисципліни.

Уже в Соломонових притчах говориться: — "Нагай — для коня, узда — для осла, палиця — для дурня". (Гл. 26, вірш 3).

В старих англійських школах при виконанні тілесного покарання виголошувалася по латинському формула:

"Я караю тебе не тому, що тебе ненавиджу, а тому, що люблю".

В наші дні багато вихователів розділяють точку зору Монтгомері. Так Альфред Стернз, бувший директор Академії ім. Айдовера, пише: "Мене, коли я був дитиною, слава Богу, лупцювали. Але мені самому нераз доводилось виключати дітей зі школи, коли можна було прекрасно обйтися добрим лупцюванням."

Подібно висловлюється завідуючий відділом народної освіти в шт. Мішіген, др. Ю. Елліот:

"Плоска долона, прикладувана до м'якої округлої частини дитячого тіла, не тільки не спричинить особливої шкоди, але часто принесе багато користі."

Щоб перемогти в Азії комунізм — треба піднести життєвий рівень азійський мас, треба виховати ці маси, треба показати їм переваги демократії. Проста азійська людина ще не знає різниці між комунізмом, демократією й іншими системами. Для неї важливе лише те, щоб її шлунок був повний. Коли 600 мільйонів людей повірять в одну ідею, в комунізм, — Захід не проіснує й десяти хвилин.

Сір Джон Котелавала

Кол. губернатор штату Ілліной, Гюз Кросс каже: "Це може видастися трохи старомодним, але я думаю, що відома пересторога: "заощади різку — зіпсуєш дитину!" — в багатьох випадках виявляється здоровою і логічною, не лише у відношенні до дітей, але й у відношенні до дорослих".

З цим згоден і чіказький прокурор Джон Гутнект: "Коли паліця знову вступить в свої права, можна буде забути про тюрми".

Голова ради по родинних справах в Батсі, Англія, др. Матьюз каже: "Кожен у дитинстві повинен дістати хоч би одного ляпаса, хоч би для розуміння моральної відповідальності".

Відомий мораліст Гавелов Елліс писав: "Немає дисципліни без бою".

Такі вислови в користь думки Монтгомері. Тепер наведемо вислови противників тілесного покарання і "дисципліни з болем".

Ось думка Хораса Манча: "Ціль покарання — запобігти злу. Але покарання ніколи не може бути спонуковою до добра".

Марк Твейн писав: "Мені, бувало, потрібно було цілих канікул, щоб вирости нову шкіру замість тієї, яку з мене спускали лупцюванням в учбовий час".

Шотландський психолог А. Нілл пише: "Головна ціль дитини в житті — бути любимою, і кожне биття, кожна догана, кожен сердитий погляд означає для дитини, що її не люблять".

Завідуючий відділом народної освіти в Сан Франціско Герберт Кліш: "Биття дітей — щось належне іншій добі, ніж наша".

Директор Спілки розумової гігієни Південної Каліфорнії, др. Франк Толмен: "Діти розуміють справедливий гнів батьків, бо вони відчувають так само, як і вони. Але, не дивлячись на це розуміння, ні одній дитині биття не приносить задоволення".

Англійський письменник Бен Джонсон описує "педантичного шкільного вчителя, що знаходить засоби для прожитку в покаранні дітей по м'яких місцях".

Нарешті, професор психіатрії Іллінойського університету Берт Беверлі каже: "Тільки батьки почувають себе краще, вибивши дитину".

Н. Л.

● Нобелівську нагороду в ділянці літератури за 1954 рік дістав славетний американський письменник Ернест Гемінгвей, автор відомих творів — "Пращай, зброе", "Кому дзвонить дзвін", "Старий і море" та ін. Вартість нагороди — золота медаль і 35 тисяч доларів.

Кандидатом на нагороду Нобеля Е. Гемінгвей був уже кілька років. Передмінулого року заслужену нагороду взяв у нього "з під носа" Сір Вінстон Черчіл за свої шеститомові спомини з часів другої світової війни. Про обох лауреатів були поміщені в "Молодій Україні" окремі статті.

Крім Гемінгвея кандидатами на премію Нобеля в минулому році були: ісландець — Гарольд Лакснес, грек — Ніко Казанзакіс і француз — Альберт Камю. Проте шведська Академія Наук признала нагороду таки Е. Гемінгвеєві, мотивуючи своє рішення неофіційно тим, що Гемінгвей мусить дістати нагороду "що поки скрутить собі шию в одній з численних своїх авантюр".

Як відомо, Ернест Гемінгвей поволі віздоровлює від ран, здобутих під час двох летунських катастроф у Східній Африці, куди він був вибрався минулою осені на полювання.

● В грудні м. р. відбулося хрещення найбільшого в світі воєнного корабля-літаконосця, який названо ім'ям покійного секретаря оборони в уряді США — Джемса Форестала. Церемонію хрещення провела пані Форестал з участию представників американського уряду та кількох тисяч офіцерів усіх родів американського війська.

Вага цього морського гіганта становить 59.650 тон. Його довжина — 1.036 фітів, а висота дорівнює висоті 25 поверхового будинку. Летунська площа "Форестала" займає біля чотирьох акрів й може вмістити понад 90 найбільших джетових літаків. Кошти побудови "Форестала" оцінюють "лише" на 218 мільйонів доларів.

● 25-річний монреальський п'яніст Андре Матю, на вимогу свого лікаря, здобув новий світовий рекорд в довготривалій грі на фортечно. Він грав безперервно 21 годину, 1 хвилину й 30 секунд, відігравши 73 власні композиції. Під час його грі в залі побувало понад 8000 слухачів, чи, радше, глядачів, які заплатили разом 4000 доларів.

Попередній рекорд здобув американський вояк Карл Флечер, який, перебуваючи в рядах окупованої армії в Гайдельберзі (Німеччина), безперервно грав 19 годин, 1 хвилину і 51 секунду.

ПОМЕР ДЖЕМС ГІЛТОН

Славетний англійський письменник і фільмовий сценарист Джемс Гілтон, автор відомих творів "Містер Чіпс", "Лост Горізонт", "Рандом Гарвест" і ін., помер на 54 році життя 21 грудня м. р. Від 1935 року

письменник постійно жив у Каліфорнії, знаймаючись, здебільша, писанням сценаріїв для Голівуду. Більшість його творів можна бачити у фільмових ферсіях на екрані.

● Новим диригентом Берлінської філармонійної оркестри призначений Герберт фон Креян. Він заступив померлого в листопаді м. р. видатного диригента Вільгельма Фуртвенглера. З новим роком Берлінська філармонійна оркестра вибирається в своє перше повоєнне турне по Канаді і США.

НОВИНИ СРІБНОГО ЕКРАНУ

“ПРО ЦЕ ЗАБУВАТИ НЕВІЛЬНО”

Московська кіностудія художніх фільмів ім. М. Горького випустила в 1954 році новий фільм “Про це невільно забувати (“Об этом забывать нельзя”). Сценарій написали Л. Луков і Смоляк. Постановка Л. Лукова. Оператор В. Рапапорт. Мистецьке оформлення — П. Пашкевич. Композитор М. Блантер.

Головні ролі виконують: С. Бондарчук — Олександер Гармаш, письменник, комуніст; Є. Гоголева — Марія Бантиш, українська жінка, керівник підпілля; І. Плотніков — Ярчук, професор історії у місцевому університеті, український націоналіст, член підпілля; Л. Смірнова — жінка Гармаша.

Фільм починається написом: “Це відбувалось в перші роки після Великої Вітчизняної Війни в одному з міст західних областей України”.

Сам сценарій фільму дуже цікавий. Советська критика прийняла фільм з великим застереженням, так що можна сумніватися, чи він побачить світ без основних змін.

У фільмі не показана відкрита боротьба українських повстанців з большевицьким режимом. Цю боротьбу автори сценарія перенесли на ідеологічний відтинок: в університет і у звичайне життя, між звичайних українських людей. З фільму виносяться враження, що ідеї українського націоналізму сильніші, ніж ідеї правлячої кліки — комуністичної влади. Відданість ідеям боротьби окремих персонажів не може не імпонувати глядачеві. В самому фільмі студент Данченко, комсомолець, який приїжджає в Західну Україну з Наддніпрянщини, спочатку ідейний комсомолець, поступово попадає під вплив професора Ярчука і стає українським націоналістом! Ба що більше, він пише патріотичні, націоналістичні поезії. На одній зустрічі він читає їх Гармашеві. Комуніст Гармаш захоплюється поезією Данченка. Марія Бантиш — керівник цілої групи українських підпільників міста, які представлені, як “агенти чужих розвідок, шпигуни, диверсанти і вбивники”. Її образ “невинної жінки”, достойної, яку всі люблять і поважають, навіть після того, коли роз-

● Останній герой фашистської імперії, маршал Рудольфо Граціані, помер в Римі 11 січня ц. р. Сто тисяч римлян спостерігали похорон колишнього переможця Абісинії. З уваги на характер маніфестації, поліція не перешкоджала неофашистам віддати останній фашистський салют їх колишньому військовому начальникові. Маршал Граціані стояв при Муссоліні до кінця й був засуджений після війни італійським військовим судом на 19 років тюрми за колаборацію з німцями.

“РОМЕО І ДЖУЛЬЕТТА”

Любителі В. Шекспіра мають нараду побачити нову фільмову версію трагічної любовної історії — “Ромео і Джульєтта”. Фільм, продукції Артура Ранка, зроблено в Італії, в місцевості, де жили, любились і згинули легендарні Ромео і Джульєтта.

Ролю Джульєтти грає нововідкрита фільмова зірка Сюзан Шентал. Її “відкрито” випадково в одному лондонському ресторані, куди вона зайдла з батьками повечеряти. Під проводом директора Р. Кастиеляні молода дев'ятнадцятирічна Сюзан, яка ніколи не мріяла стати артисткою, перетворилася в Джульєтту, яка своєю свіжістю і природністю гри перевищує всі сподівання критиків.

● На екранах Німеччини появився фільм про славнозвісного шефа німецької контррозвідки, адмірала Вільгельма Канаріса, ліквідованого гітлерівцями в 1945 році. Постать цього таємного і одного з найуспішніших розвідчиків досьогодні викликає загальну цікавість. Відомий як рішучий противник нацизму, Канаріс використовував своє впливове становище для монтування всяких моральних та фактичних саботажів гітлеризму. Замішаний в атентат 20 липня 1944 р., Канаріс попав у тюрму, де після катувань був без суду повіщений.

● Японська фільмова продукція вийшла на світовий ринок із новим фільмом: “Ніягоріе” (“Мутні води”). Як і в попередніх фільмах, так і тут, європейський глядач стоїть перед зовсім іншим способом віддачі невисказаних почувань та людських відчуттів.

ВИПРАВЛЕННЯ ДРУКАРСЬКИХ ПОМИЛОК:

В ч. 19-му “Молодої України” помічені такі друкарські помилки:

На стор. 8-й, перший рядок, має бути: “серце докраю обідніло”...

На стор. 14, у другій шпальті, 21 рядок знизу, має бути: “Дум тягаря голготно несу...”

На стор. 30, у п'єсі “Справжня наречена”, в переліку дієвих осіб, має бути не “4. 6. Ліна, Рима — студентки, подруги Ліни”, а “4. 5. Леся, Рима — студентки, подруги Ліни.”

На стор. 45, рядок 19-й у другій шпальті має бути: “Сиві скроні торкає стужа...”

ПАМ'ЯТАЙТЕ

ПРО
ПРЕСОВИЙ ФОНД
“МОЛОДОЇ УКРАЇНИ”!

Б. О.

УЧАСТЬ СУСМ В ІV КОНГРЕСІ МІЖНАРОДНОЇ УНІЇ СОЦІЯЛІС- ТИЧНОЇ МОЛОДІ

В кінці жовтня м. р. відбувся в Копенгагені IV Конгрес Міжнародної Унії Соціалістичної Молоді. МУСМ, що була заснована в 1946 році, охоплює соціалістичні організації молоді з цілого світу. До неї належить 50 організацій соціалістичної молоді з 34 країн, які мають разом пів мільйона членів.

Українці взяли вперше участь в Третьому Конгресі Міжнародної Унії Соціалістичної Молоді, що відбувся в Гамбурзі 14-22 серпня 1951 року. Союз Української Соціалістичної Молоді був заступлений делегацією в такому складі: Володимир Сторожинський, Іван Цікало, Степан Фірко і д-р Богдан Феденко. Ця перша участь членів СУСМ на Конгресі МУСМ мала дуже корисні наслідки для розбудови міжнародних зв'язків української соціалістичної молоді.

Основна праця IV-го Конгресу відбулася в комісіях. Український представник, д-р Богдан Феденко, працював у резолюційній комісії, яка ухвалила його проект резолюції звернення до молоді Східньої Європи.

Конгрес ухвалив також резолюцію про прийняття організацій соціалістичної молоді на еміграції в члені Міжнародної Унії Соціалістичної Молоді.

Дуже важливе рішення Конгресу про перенесення осідку Генерального Секретаріату з Копенгагену у Відень. Одним з головних мотивів для цього рішення була близькість австрійської столиці до поневолених країн. Це рішення має показати рішучість МУСМ помагати молоді поневолених країн в її боротьбі за визволення.

На нового Президента МУСМ вибраний Нат Пай (Індія), на Генерального Секретаря Курт Крісіансон (Швеція). Вибір індійця на голову МУСМ матиме велике значення для боротьби з комунізмом в Азії.

Український представник, д-р Богдан Феденко, використав Конгрес для інформативної роботи між делегаціями різних народів. Навязано приятельські контакти з представниками молоді різних народів, зокрема також з представниками об'єднання азійських соціалістів — "Азійської Соціалістичної Конфедерації". Д-р Богдан Феденко відвідав також редакцію найбільшої данської соціал-демократичної газети "Соціал-Демократен". Йому показали приміщення редакції, друкарню, і він відбув розмови з редакторами газети на українські теми.

П. КАРПЕНКО - КРИНИЦЯ

ПОЕМИ

(Ціна 1 дол.)

**ЗАМОВЛЯЙТЕ У ВИДАВНИЦТВІ
"МОЛОДА УКРАЇНА".**

3 ЖИТТЯ

ДЕМОКРАТИЧНОЇ МОЛОДІ

Г. Лугіна. Контрольна Комісія: Ко-зацький, Данилюк.

11 грудня 1954 р. на Андріївському Вечорі в Торонто філія розіграва свою лотерею.

● 19 грудня 1954 р. відбулися чергові річні збори філії в м. Монреалі. Монреальська філія — це одна з більших наших філій.

За ініціативою нашого гарячого прихильника проф. О. Степового та ін. створено при філії двохрічну Високо - Освітню Школу ім. IV З'їзду ОДУМ-у Канади. Навчання розпочалося 25 жовтня 1954 р., покищо тільки дві год. тижнево. Школу відкриває 18-20 осіб одумівської молоді.

Широ вітаємо прекрасну ініціативу монреальської філії і бажаємо з великим успіхом почате діло довести до кінця!

● 9 січня ц. р. відбулися річні збори філії ОДУМ в Ст. Катеринс. Звітував голова філії В. Дем'яненко та інші члени управи, які доповнили звіт голови. Над звітом відбулася жвава дискусія, після якої була уділена абсолюторія уступаючій управі та вибрана нова управа філії, в склад якої увійшли: Голова — В. Дем'яненко, заступники гол. — А. Велійчук, секретар — К. Мильченко, культ.-освітній реф. — Я. Попільнюк, фінансовий реф. — Л. Філенко, спорт. реф. — М. Кравченко, референт преси — В. Мороз. Контр. комісія — І. Костюк, Г. Головаш, В. Радченко.

З КОЛЯДИ НА ФОНД ІМ. М. ПАВЛУШКОВА

Канадське Крайове Представництво Демократичного Об'єднання Українських Студентів (ДОУС) складає щирі подяки всім особам, які з нагоди Різдва Христового склали коляду на студентський фонд ім. М. Павлушки.

По п'ять доларів склали: А. Хруш, М. Гарас, Каніболотський, В. Шапка, А. Грішук, Ос. Бородчак.

По чотири долари: Х. Бойко і П. Трофумович.

По три долари: А. Юрченко, Р. Поліха, І. Янішевський, О. Охрим, А. Ліщина.

По два долари: Я. Артимишин, К. Микулинська, В. Світайло, П. Янів, В. Семенюк, Ю. Бельський, Якута, Одаренко, В. Лада, Я. Синиця, В. Неліпа, П. Наумчук, П. Родак.

По одному доларові: Р. Качан, Ф. Федорчук, п. Середа, П. Кухарчук, І. Гуртовенко, Гр. Мазурик, А. Курдидик, п. Стецік, п. Тусюк, п. Барашинська, Е. Мельник, І. Барашинська, п. Джулінська — 0.50 дол. (Всі жертводавці з Торонто).

Окрему подяку висловлюємо всім колядникам та особам, які своїми автами уможливили переведення коляди.

**Крайове Представництво ДОУС
в Канаді**

З КОЛЯДИ НА ВИДАВНИЧИЙ ФОНД ЦК ОДУМ-у

Вінніпег, Канада. По п'ять доларів: О. Шиманський, Ю. Диба, П. Білоцерківець.

По три долари: Г. Мачула, І. Безкачко, І. Лобода, Живило, М. Гнатів, Гр. Кукса, І. Маклій.

По два долари: І. Лебединський, М. Верхогляд, П. Костенко, П. Дорош, Козоріз, Ігорський, С. Азорянський, П. Яечник, П. Федоренко, О. Мудрий, К. Чіченко, С. Руденко, П. Краснов, М. Заблуда, Ліщинська, Д. Яременко, С. Фініковський, Л. Козяр, В. Цап, А. Житник, І. Паркасевич, В. Безрук, Ф. Осиченко, Г. Мартишенко.

По одному доларові: К. Рибалка, П. Василюк, Дубрак, Масло, Восо-вець, Кулік, П. М. Артишко, М. Січкар, П. Місяк, Д. Довгейко, Омельяненко, І. Чорноус, М. Білозор, Панченко, Мотох, Заєць, Обрізан, М. Синенко, Филинчук, О. Козяр, Яреско, І. Олійник; А. Бонський — 0.50 дол. Разом зібрано 106.50 дол.

Управа філії ОДУМ-у складає щиру подяку п. О. Чубенкові за його допомогу автом у проведенні коляди. Рівно ж складаємо подяку всім жертводавцям, які так щиро прийшли одумівських колядників.

Монреал, Канада: По 1.00 дол.: Ковальчук, Горонович, В. Валах, Андрейко, Білос, Підкаленко і І. Рибак.

По 2.00 дол.: Кvas, M. Dіduх, Ю. Приймак, В. Сойко, Еленишин, Чудовський, Цехмистро, Нечай, Жвоніжка, M. Аксюк, Комбуга, M. Кулик і Іленко. Третяк 3 дол. Кнава 4.00 дол. Триль і Твердохліб по 5.00 дол. Разом 50.00 дол.

Торонто, Канада: По 1.00 дол.: Мазуренко, Мазурик, Славченко, Цар, Лисенко, Василів, Дрозд, Брайко, Латишко, Пригорницький, Гавриш, Засутський, Могилянський, Бондар, Бачинський, Матвій, Хододнюк, Елешевський, Голубінський, Паньків, Адамів, Хохітва і Яремчук.

По 1.50 дол.: І. Кириченко, Маринин і Пришляк.

По 2.00 дол.: А. Чагівець, Шульга, Жабич, Стрюк, А. Шапка, М. Гута, О. Ткаченко, Юсип, Романишин, Кірик, Фединчук, Чагівець, О. Остапчук, Миколенко, Боздик, М. Голинська, П. Яців, П. Вакула, Н. Циганенко, Кіріченко, І. Корінь, Сандул, Усатюк, Федоренко, Паляниця, Манько, Неліпа, Юрченко, Дрозд, Халабар, Репецький, Опачишин, Домазар, Левицький, Тихоненко, Носовенко, і Левицький.

По 3.00 дол. Я. Манько, Я. Семотюк, Воскобійник, В. Шелест, Гарас, А. Максимлюк, А. Тур, Яцута, Катериненко і Вослота.

По 4.00 дол.: О. Воскобійник, І. Янішевський, Кучеренко і Якута.

По 5.00 дол.: В. Тимошенко, П. Волиняк, Степовий, Одаренко, П. Цімовський, Бельбас, Ляхович, Семенюк, Олександров, Шапка, Келембет, Заверуха, Юхименко, Щербаль, Романенко, Заварихин і Федоренко. — Поляківський 6.00 дол.

Дубилко 7.00 дол., Е. Уманець 8.00 дол. і Петро Мельник 20.00 дол. Разом 282.50 дол.

Нью-Йорк, США: По 1.00 дол.: Бачинський, Малогор, О. Тупаль, Стоцький, Гаєнко, П. Штрук, А. Зубенко, З. Іванішин, і Н. Холодна. По 1.50 дол.: Тищенко, Галіон, В. Гусаковський і Олександров. По 2.00 дол.: М. Рибачук і Драганишин. По 2.50 дол.: У. Краснів, Оніщук, Завітневич, о. Весоловський, Менак і Р. Марущак. По 5.00 дол.: о. Чикалюк, і П. Мигаль. Разом 34.00 дол.

Нью-Йорк, США: По два долари: В. Завітневич, І. Олійник, Л. Нечипорук.

По одному дол.: П. Байбак, В. Медвідь, С. Вербоватий, Л. Ярошенко, В. Гусаківський, І. Стоцький, М. Малахов, М. Дзібенко, І. Гаращук, К. Марущак, Д. Тромса, М. Х.

По 0.50 дол.: А. Новицький, Яворський, Несенюк, А. Дорошенко. Разом \$20. (Зібрала Л. Нечипорук):

Філія ОДУМ-у в Торонто — 10 дол., І. Кучеренко, Сирақюз — 1 дол., А. Скоп, Кіченер — 1 дол., О. Палаташ, Детройт — 2 дол.

Колядникам і жертводавцям, щиру подяку висловлює Редакція і Адміністрація "Молодої України".

З ВЕСІЛЛЯ — НА "МОЛОДУ УКРАЇНУ"

31 жовтня м. р. в Православній церкві св. Вознесення, в Ньюарку, відбулось величаве вінчання панни Антонін Філімончук з паном Йосипом Вартишиним.

Вінчав молоду пару о. Федот, а після вінчання о. Дмитро Лещинський привітав молодих та побажав їм жити в згоді й бути вірними нашій православній церкві. Обоє молоді — активні одумівці. Заходами членів ОДУМ-у Ю. Росинського та З. П-цького було влаштовано "викуп" молодої й зібрано \$15.55 на фонд "Молодої України".

Бажаємо молодій парі многих літ та багато успіхів у подружньому житті.

Редакція і Адміністрація

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ:

I. Ф-чук, Ньюарк, США. — Пере-клади й передруки з інших видань можна робити лише в тому разі, коли авторські або видавничі права не застежені — подаючи, звичайно, джерело. В разі застеження авторських або видавничих прав (copyright), про що звичайно зазначається на субтитульних або кінцевих сторінках, необхідно звертатися за дозволом на передрук або переклад до автора чи видавництва, залежно від того, чиї права застежено. Обмінути це можна лише в один спосіб — подаючи твір у вигляді цитат (нераз дуже довгих) з власним коментарем, тобто роблячи це у формі огляду чи рецензії.

A. Юрняк, Ст. Пол, США. — Дякуємо за привітання. Помилки виправляємо. Рукопису "Камікадзе" ми, на жаль, не зберегли. Гумореска була надрукована в "Українських Вісіях" за травень м. р. Пишіть. Нам потрібно тепер багато добрих матеріалів.

P. Карпенко-Криниця, Голівуд. — Якщо Голівуд і для Вас — Голівуд, присилайте негайно репортаж. За побажання щиро дякуємо. Привіт!

Ол. Канюка, Міннеаполіс, США. — Щире спасибі за різдвяний подарунок. В зв'язку з реорганізацією нашого видавництва, новорічне число журналу не вийшло і ми не могли, на жаль, використати Ваших малюнків. Якщо дозволите, ми затримаємо їх до наступного року.

З. Дончук, Філадельфія, США. — Ваша новеля набрана й піде в одному з чергових чисел "М. У." Примо писати.

K. I. Чікаго, США. — Запитуєте, чому не пишемо про В. Дубняка і його "Одумівця". Причина ясна: нема про що писати. Ця "проблематика" одумівців цілком не цікавить і ми залишаємо її для сумівських "Крил".

Б. Рубчак, Чікаго. — Ваш вірш друкуюмо. Чекаємо від Вас нових творів. Пишіть.

КНИЖКИ ОДУМІВЦЯ

I. П. Мазепа — "ПІДСТАВИ НАШОГО ВІДРОДЖЕННЯ", два томи	\$3.50
R. Лісовий — "РОЗЛАМ В ОУН"	\$0.75
Ю. Шерех — "ДУМКИ ПРОТИ ТЕЧІЇ"	\$0.50
M. Шлемкевич — "УКРАЇНСЬКА СИНТЕЗА	
ЧИ ГРОМАДЯНСЬКА ВІЙНА"	\$0.60
I. Багряний — "Боротьба проти московського імперіалізму і УНРада" \$0.50	
V. I. Гришко — "УКРАЇНА СЬОГОДНІ І МИ"	\$0.75
Яр. Кутько — "ТЕМНА СТОРОНА МІСЯЦЯ", дві частини	\$0.80
Яр. Кутько — "ПЕКЕЛЬНА МАШИНА В РОТЕРДАМІ", три частини	\$1.20

ДРУЗІ ОДУМІВЦІ! ПАМ'ЯТАЙТЕ, що Вашою АСЕКУРАЦІЙНОЮ УСТАНОВОЮ В СПОЛУЧЕНИХ ШТАТАХ І КАНАДІ є

УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИЧИЙ СОЮЗ

- **УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИЧИЙ СОЮЗ** — це народня-братська запомогово-асекураційна установа, побудована на щиро демократичних основах, з різними родами забезпечень.
- **УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИЧИЙ СОЮЗ** виплатив на різні народні цілі в Україні (давніше), США і Канаді понад 200,000 дол.
- **УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИЧИЙ СОЮЗ** має тепер 21,000 членів та 5,250,000 доларів майна.

ЗАБЕЗПЕЧУЙТЕ СЕБЕ Й СВОЮ РОДИНУ В УКРАЇНСЬКОМУ РОБІТНИЧОМУ СОЮЗІ! ВАШІ ВКЛАДКИ ЦЕ НАЙПЕВНІША ОЩАДНІСТЬ, що приносить Вам щорічну високу дивіденду! ПОМАГАЙМО СОБІ ГУРТОМ!

За інформаціями пишіть:

UKRAINIAN WORKINGMEN'S ASSOCIATION

524 OLIVE ST., SCRANTON, PA., USA.

Або (в Канаді):

H. MAZURYK, 516 Bathurst St., Toronto, Ont., Canada